

Samfélagsábyrgð fyrir tækja

Kynningar: Orkuveita Reykjavíkur, Landsbankinn, Kaffitár, HS Orka, ÁTVR, IKEA, Blái herinn, Orkusalan, Sorpa, Vodafone, Samkaup, Arion banki, Neyðarlínan, Núi Sírius, Umhverfisstofnun, ISS, MS, Circular Solutions, Samskip, Efla

MÍÐVIKUDAGUR 7. MARS 2018

Ketill Berg Magnússon er framkvæmdastjóri Festu – miðstöðvar um samfélagsábyrgð, sem hefur að markmiði að auka vitund um samfélagsábyrgð í samfélaginu. MYND/ERNIR

Við viljum sjá verkin tala

Með því að axla samfélagslega ábyrgð geta íslensk fyrirtæki haft mikil og góð áhrif á íslenskt samfélag og náttúru lands til framtíðar. Festa styður við fyrirtæki sem vilja innleiða ábyrga starfshætti.

Þórdís Lilja Gunnarsdóttir
thordisg@365.is

Samfélagsleg ábyrgð fyrirtækja snýst um að þau axli ábyrgð á öllum sínum ákvörðunum og athöfnum sem hafa áhrif á umhverfi og samfélag,“ útskýrir Ketill Berg Magnússon, framkvæmdastjóri Festu – miðstöðvar um samfélagsábyrgð.

Ketill segir hugtökin samfélagslega ábyrgð og sjálfbæra þróun tengjast örjúfanlegum böndum.

„Við sem búum á jörðinni náum kannski aldrei að verða alveg sjálfbær í vistfræðilegum skilningi, en sjálfbærni snýst um að okkar jarðar án þess að ganga á möguleika komandi kynslóða á að gera það líka. Til einföldunar má því segja að samfélagsábyrgð fyrirtækja sé hagnýt leið fyrir þau að stuðla að sjálfbærni.“

Umhverfis- og félagsleg áhrif

Festa var stofnuð árið 2011 af sex fyrirtækjum: Símanum, Rio Tinto

Alcan, Landsbankanum, Landsvirkjun, Íslandsbanka og Össuri. Í dag eru um hundrað fyrirtæki aðilar að Festu.

„Markmið Festu er að auka vitund um samfélagsábyrgð í samfélaginu og styðja við fyrirtæki sem vilja innleiða ábyrga starfshætti,“ upplýsir Ketill. „Við stöndum fyrir margs konar fræðsluviðburðum sem tengjast samfélagsábyrgð, miðlum upplýsingum í fjölmiðlum og á samfélagsmiðlum, og hvetjum til samstarfs við yfirvöld og félagsamtök.“

Samfélagsábyrgð sé regnhlifarhugtak sem nái utan um umhverfis- og félagsleg mál.

„Umhverfismálin varða loftslagsmál, flokkun á rusli og rask á náttúrunni, en félagslegu málin lúta að því hvernig fyrirtæki huga að starfsfólki sínu og mannréttindum í starfssamningum. Séu fyrirtæki með starfsemi í mörgum löndum, huga þau þá að keðjuábyrgð sinni þegar þau kaupa þjónustu af undirverktökum og vinnuaðstöðu fólksins sem hana vinnur?“ spyr Ketill til umhugsunar.

Hann segir félagslega samfélagsábyrgð einnig snúast um samfélagsþátttöku, það að styðja við góð málefni og hafa góð áhrif á nærsamfélagið.

„Fjórði félagslegi þátturinn snýst um að fyrirtækin framleiði ábyrga vöru og veiti ábyrga þjónustu, í þeim skilningi að vörurnar séu hættulausar og innihaldi það sem þær eiga að innihalda. Það sama á við um þjónustu fyrirtækja; hún þarf að vera byggð á siðferðilegum

Framhald á síðu 2 ➔

Framhald af forsiðu →

grundvallarviðmiðum eins og virðingu fyrir persónum, persónuvernd og siðferðislega réttum viðskiptaháttum," segir Ketill.

Segja má að samfélagsábyrgð fyrirtækja sé huglæg þar til hún er tengd við hagnýt, dagleg störf í rekstri.

„Samfélagsábyrgð hefur ekki einungis jákvæð áhrif á samfélagið heldur líka fyrirtækin sjálf. Í ljós hefur komið að fyrirtækjum, sem sinna samfélagsábyrgð vel, gengur betur fjárhagslega vegna þess að með því að huga að umhverfismálum stunda þau minni sóun, eyða minna í eldsneyti og fara betur með peninga.“

Ísland með gott orð á sér

Þegar litið er á fjölda íslenskra fyrirtækja, sem vinna af alvöru að samfélagsábyrgð, eru þau tiltölulega fá í samanburði við hin Norðurlöndin.

„Íslendingar hafa verið svolítið seinir að taka við sér en um leið og þeir hafa áttað sig á því að samfélagsábyrgð sé sniðug hugmynd hafa þeir unnið að henni af miklu kappi og séð tækifærin," segir Ketill og bendir á að á sumum sviðum séu Íslendingar langt komnir.

„Ísland hefur það orð á sér að hér sé sjálfbærni í hávegum höfð. Við erum fræg um allan heim fyrir að nota endurnýtanlega orku og hita hús okkar með þeim hætti. Við höfum líka tekið kerfislegar ákvarðanir eins og fiskveiðistjórnunarkerfið sem gengur út á að geta haldið fiskveiðum áfram án þess að ganga um of á stofninn. Kvótakerfið miðar að sjálfbærni þótt deilt sé um hvernig úthlutad sé úr því og skiptar skoðanir um réttlæti þess hverjir fái að veiða. En þrátt fyrir þessi góðu fordæmi huga íslensk fyrirtæki og einstaklingar ekki nægilega að náttúrunni og ganga út frá henni sem gefinni. Við umgöngumst náttúruna því miður af minni virðingu en við ættum að gera, mögulega vegna þess að við vitum að við eigum gnótt náttúruauðlinda.“

Ábyrg ferðaþjónusta

Festa hefur staðið fyrir mörgum hvatningarverkefnum. Í janúar 2017 hófu Festa og Íslenski ferðaklasinn samstarf við alla aðila í ferðaþjónustu með verkefninu Ábyrg ferðaþjónusta.

„Við stöndum frammi fyrir gríðarmiklum áskorunum í ferðaþjónustu," segir Ketill um tilurð verkefnisins. „Ferðamönnum fjólgar og ágangur á náttúruna er mikill. Við höfum því miklar áhyggjur af því að þungur ferðamannastraumurinn valdi neikvæðum áhrifum á umhverfið. Því reynir í innviðina, fyrirtækin og okkur sem gestgjafa að hjálpa ferðamönnum að vera

umhverfisvænir," segir Ketill.

Með verkefninu var fyrirtækjum boðið að skrifa undir yfirlýsingu um markmið sín í ábyrgri ferðaþjónustu.

„Við höfum gert okkur vonir um að fimmtíu fyrirtæki tækju þátt en þegar upp var staðið skrifuðu 260 fyrirtæki undir yfirlýsinguna og nú hafa 320 fyrirtæki gert hið sama. Þessu höfum við svo fylgt eftir með námskeiðum og fræðslu til að hjálpa fyrirtækjunum að framfylgja markmiðum sínum, um þýðingu þess að vera ábyrgt fyrirtæki og hvernig við náum árangri í umhverfismálum, öryggismálum, réttindum starfsfólks og áhrifum á nærsamfélagið," upplýsir Ketill.

Festa setur gjarnan á laggirnar verkefni sem felast í því að hvetja fyrirtæki til aðgerða í samfélagsábyrgð. Þar má nefna verkefnið um loftslagsmarkmið Festu og Reykjavíkurborgar.

„Í aðdraganda Parísarfundarins um loftslagsmál árið 2015 buðu Festa og Reykjavíkurborg fyrirtækjum að setja sér markmið um loftslagsmál. Þá komu 104 forstjórar í Höfða til að skrifa undir loforðum þrennt: að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda, að minnka losun úrgangs og að mæla árangurinn og birta niðurstöðuna reglulega. Engin lagaleg krafa er um að fyrirtækin framfylgi þessum loforðum en það sýndi sig að þau vildu heilshugar taka þátt í verkefninu," segir Ketill.

Orð eru til alls fyrst

Mikil vakning er nú meðal íslenskra fyrirtækja þegar kemur að samfélagsábyrgð.

„Fyrirtæki eru í æ meira mæli að átta sig á að þau geti haft verulega jákvæð áhrif. Við horfum því fram á við og veltum fyrir okkur hvernig við getum unnið sem best á hinum ýmsu sviðum, í sjávarútvegi, byggingariðnaði, fjárfestingum og nýsköpun, til að koma þessari hugsun í fyrirtækjarekstur þannig að þau geti haft jákvæð áhrif á umhverfið og samfélagið," segir Ketill. Miklu skipti líka samtal við yfirvöld.

„Vitundarvakningin er mikil en við viljum sjá fleiri aðgerðir og raunverulegan árangur. Ríkisstjórn Katrínar Jakobsdóttur hefur sett sér metnaðarfull markmið sem tengjast sjálfbærni og samfélagsábyrgð í stjórnarsáttmálanum og alveg skýrt að ríkisstjórnin vill ná árangri í umhverfismálum og ferðaþjónustu. Við biðum því spennst eftir raunverulegum aðgerðum þar sem hægt verður að mæla árangurinn og vonumst til að þetta verði ekki bara spjall heldur eitthvað sem við getum orðið stolt af að ná árangri í," segir Ketill.

Loftslagsmálin séu gott dæmi um hvernig sveitarfélög og yfirvöld

„Það eru allir í sama liði þegar kemur að samfélagsábyrgð og hafa sömu markmið; að stuðla að aukinni sjálfbærni á Íslandi. Um það þarf að vera gott samstarf en ekki skotgrafahernaður.“

Ketill Berg Magnússon

geti unnið saman í gegnum Festu.

„Saman geta þau skapað hvata sem hentar fyrirtækjum til að verða umhverfisvæn, til dæmis með afslætti á rafmagnsbílum, sem gerði líklegra að fyrirtæki legðu sitt af mörkum," segir Ketill.

Eitt af gildum Festu sé að deila þekkingu og upplýsingum.

„Það eru allir í sama liði þegar kemur að samfélagsábyrgð.

Fyrirtæki og einstaklingar hafa öll sama markmið; að stuðla að aukinni sjálfbærni á Íslandi. Um það þarf að vera gott samstarf en ekki skotgrafahernaður. Festa er opin vettvangur til verksins og

við hvetjum fyrirtæki, sveitarfélög og stofnanir til að gerast aðilar að Festu því þannig getum við unnið þetta saman.“

Samstarf sé einn af grunnstólpanum í starfi Festu.

„Orð eru til alls fyrst en verkin tala. Árið 2016 voru sett lög sem skylda stórfyrirtæki til að gera árlega grein fyrir árangri sínum í samfélagsábyrgð, en það eru upplýsingar um umhverfis- og samfélagsmál. Nú virðist vera mikill samhljómur í samfélaginu, en eitt er að setja fram stefnu og fallegar yfirlýsingar, og annað að sýna fram á efndir með skýrum hætti.“

Ketill segir Ísland hafa gott orð á sér þegar kemur að sjálfbærni. Þrátt fyrir það hugi íslensk fyrirtæki og einstaklingar ekki nægilega að náttúrunni og gangi út frá henni sem gefinni.

MYND/ERNIR

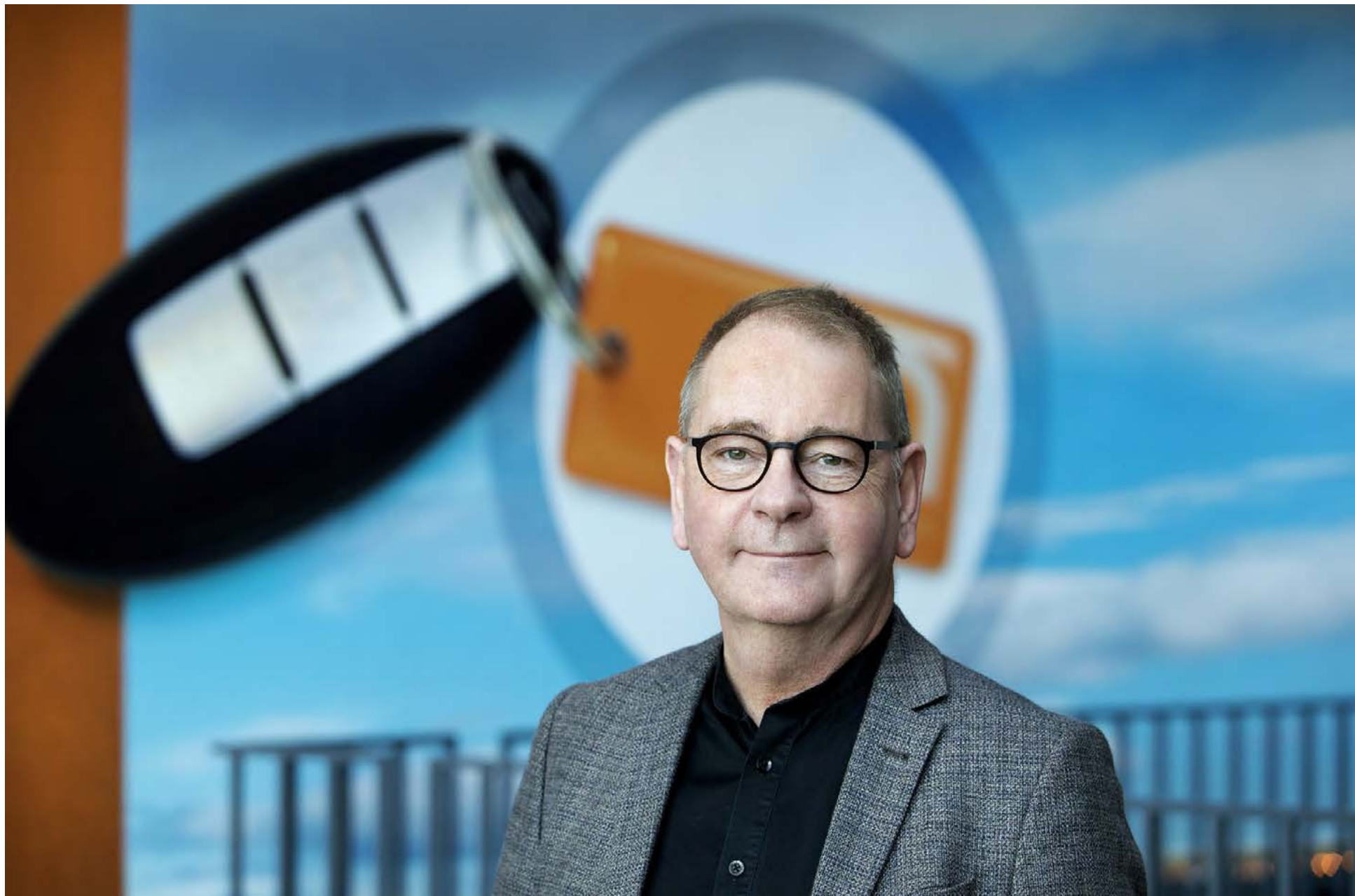
Flokkum saman fyrir umhverfið og betri framtíð

GÁMAÞJÓNUSTAN HF.

BÆTT UMHVERFI - BETRI FRAMTÍÐ

Berghellu 1 • 221 Hafnarfjörður • Sími 535 2500 • soludeild@gamar.is • www.gamar.is

Bjarni segir að Orkuveita Reykjavíkur vilji minnka kolefnislosun verulega, stuðla að rafbilavæðingu og beita sér fyrir jafnrétti kynjanna. MYND/STEFÁN

Gegnsæi er grunnur samfélagsábyrgðar

Orkuveita Reykjavíkur tekur samfélagslega ábyrgð sína alvarlega. Fyrirtækið vill eyða kolefnislosun í vinnslu jarðhita, flýta orkuskiptum í samgöngum og tryggja jafnrétti kynjanna á vinnumarkaði.

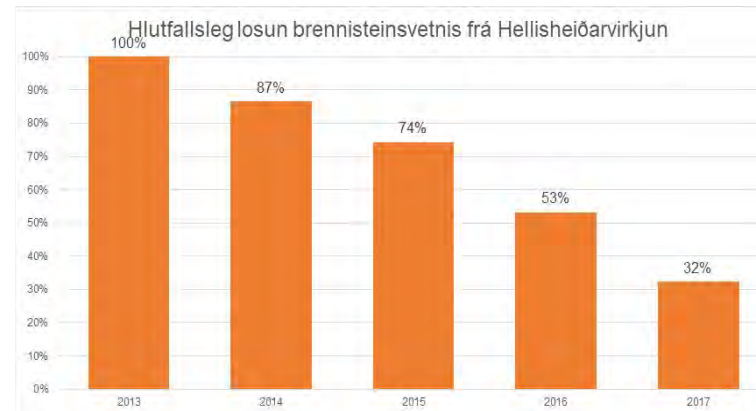
Orkuveita Reykjavíkur er eitt af stærri fyrirtækjum landsins. Það er í raun leitun að fyrirtæki sem jafn margir landsmenn tengjast með einhverjum hætti, hvort sem það er í gegnum hitaveitu, gagnaveitu, rafveitu, vatnsveitu eða fráveitu. Það má segja að Orkuveita Reykjavíkur sé fjölskylda fyrirtækja, þar sem Veitur sjá um hitaveiturnar, vatnsveiturnar, fráveiturnar og að dreifa rafmagn. Orka náttúrunnar framleiðir bæði heitt vatn og rafmagn í virkjunum sínum og dregur vagninn í orkuskiptum í samgöngum. Gagnaveita Reykjavíkur rekur svo Ljósleiðarann, grunnkerfi fjarskipta sem verður sífellt víðameira og þjónar bæði heimilum og fyrirtækjum.

Á morgun kemur árskýrsla OR fyrir árið 2017 út á netinu og þar er gerð ítarleg grein fyrir starfsemi síðasta árs. „Þá getur hver og einn gert upp við sig hvort OR og dótturfyrirtækin standa undir samfélagslegri ábyrgð,“ segir Bjarni Bjarnason, forstjóri Orkuveitu Reykjavíkur. „Að gefa greinargóða skýrslu um starfsemi er þannig grundvöllur gegnsæis í rekstrinum,“ segir Bjarni.

Sporlaus vinnsla er markmiðið

„Baráttan gegn hlýnun jarðar er mikilvægasta umhverfismál okkar tíma,“ segir Bjarni. „Íslendingar verða að leggja hönd á plóg í glímuni við loftslagsvandann. Þar skiptir engu að orkan sem við vinnum sé græn, það verða allir að leggja sitt af mörkum. OR hefur sett sér það metnaðarfulla markmið að draga úr kolefnislosun um 60% til ársins 2030. Árangurinn sem hefur náðst í þróunarverkefninu um bindingu kolefnis í jarðlög, sem kallast CarbFix, gefur okkur fulla ástæðu til að vera bjartsýn á að það markmið náist.

Á árinu 2017 gerðist það svo að erlent fyrirtæki kom upp búnaði sínum við Helliðsvirkjun til að draga koltvíoxíð beint úr andrúmsloftinu og nýta svo tæknina sem við höfum þróað til að binda það varanlega í jörðu,“ segir Bjarni. „Engan skal undra að þetta vakti mikla athygli og straumur fjölmiðlafólks liggur til okkar til að forvitnast um þessa nýjung. Þróunarverkefnum í vinnslu háhitans er hvergi nærri lokið og Orkuveitan stefnir að sporlausri vinnslu Helliðsvirkjunar innan nokkurra ára.“

OR hefur náð mjög góðum árangri í bindingu brennisteinsvetnis úr jarðgufunni sem Helliðsvirkjun nýtir. Á síðasta ári voru tveir þriðju hlutar þess bundnir í jarðlögum við virkjunina.

Orkuskipti í samgöngum forgangsríði

„Hlutverk Orkuveitu Reykjavíkur í samfélaginu leggur okkur líka þá skyldu á herðar að hjálpa öðrum að draga úr losun hjá sér. Mikilvægasta verkefnið um þessar mundir er að stuðla að orkuskiptum í samgöngum,“ segir Bjarni. „Orka náttúrunnar hefur nú reist hlöður um allt land svo almenningur geti komist leiðar sinnar á rafbilum óháð búsetu og þróað sölukerfi fyrir þjónustuna.

Næstu skref snúa að þéttbýlinu, því það þarf að gera íbúum í fjölbýli

kleift að hlaða bílana sína heima fyrir,“ segir Bjarni. „Verkefnið er nokkuð snúið og það er útilokað að leysa vanda allra á skömmum tíma. Samstarf milli Orku náttúrunnar, rafveitu og sveitarstjórnar í hverju sveitarfélagi fyrir sig er lykillinn að góðum árangri.“

Bjarni líkir orkuskiptunum í samgöngum við orkuskiptin í húshitun sem urðu með hitaveitunum á sínum tíma. „Þar ruddu Íslendingar braut sem engin þjóð hefur fetað jafn langt og við. Tækifæri til orkuskipta í samgöngum eru hvergi betri en á

Íslandi og það er verðugt verkefni að grípa þau eins skjótt og við mögulega getum.“

Stuðla að jafnrétti

„Hin sanngjarna krafa um jafnrétti kynjanna á vinnumarkaði verður sífellt sterkari,“ segir Bjarni. „Árið 2011 setti Orkuveitan sér þau markmið í jafnréttismálum að jafna hlut kynjanna í stjórnunarstörfum og eyða kynbundnum launamun. Á síðasta ári náðust bæði markmiðin. Hluttur kvenna í stjórnunarstörfum innan samstæðunnar nemur nú 51% og launamun kynjanna hefur verið eytt að fullu. Reyndar fór svo í lok ársins 2017 að mælingar sýndu 0,3% launamun konum í vil í fyrsta sinn.

Greining á kynbundnum launamun er nú gerð með sérstöku reiknilíkani sem Orkuveitan hefur þróað í samstarfi við fyrirtækið PayAnalytics,“ segir Bjarni. „Líkanið gefur okkur samtímanidurstöður og hjálpar okkur þannig að taka launaákvæðanir sem leiða til jafnlaunaniðurstöðu. Sjö af hverjum tíu starfsmönnum OR og 95% iðnaðarfólks í samstæðunni eru karlar. Á hinn bóginn eru sjö af hverjum tíu skrifstofustörfum unnin af konum. Þessu viljum við breyta, m.a. með því að styðja við fjölgun kvenna í iðngreinum.“

Ábyrgar fjárfestingar

Landsbankinn hefur verið aðili að UN Global Compact í meira en áratug og gefur árlega út ítarlega samfélagsskýrslu í samræmi við Global Reporting Initiative (GRI). Bankinn er stofnfélagi í Festu.

Landsbankinn tekur samfélagsábyrgð alvarlega að sögn Hrefnu Aspar Sigfinnsdóttur, framkvæmdastjóra Markaða Landsbankans. „Lykilatriði í okkar samfélagsstefnu er að hún er mótuð með viðtækri aðkomu tekjusviða bankans svo að tryggt sé að hún sé hluti af kjarnastarfseminni, lánveitingum og fjárfestingum,“ segir Hrefna. „Fyrstu skrefin í innleiðingu samfélagsábyrgðar voru að draga úr pappírnotkun, fá Svansvottað mótuneyti, gera bílaflokkann vistvænni, bjóða upp á vistvæn bílalán og þess háttar en undanfarin misseri hefur innleiðing á ábyrgum fjárfestingum verið í brennidepli hjá okkur. Landsbankinn var fyrstur banka á Íslandi til að hljóta gullmerki jafnlaunaúttektar PwC og 41% starfsfólks er með virkan samgöngusamning,“ segir Hrefna.

Hvers vegna er lögð áhersla á ábyrgar fjárfestingar?

„Undanfarið hefur orðið gríðarleg vátundarvakning á alþjóðavísu hvað varðar ábyrgar fjárfestingar. Það hefur einfaldlega komið í ljós að fyrirtæki sem taka sína samfélagsábyrgð alvarlega eru að jafnaði arðbærari og ná betri árangri. Ábyrgar fjárfestingar vísa til þess að tekið er tillit til umhverfis- og samfélagsþátta, og stjórnarháttá í fjárfestingarákvörðunum. Landsbankinn hefur verið í fararbroddi í þessum

Hrefna Ösp Sigfinnsdóttir, framkvæmdastjóri Markaða Landsbankans.

málaflokki og skrifaði undir meginreglur Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (UN PRI) árið 2013. Þannig eru fyrirtæki sem fjárfest er í spurð út í þætti er varða jafnréttismál, umhverfismál og almenna stjórnarháttá sem dæmi. Að svo stöddu eru spurningarnar einungis til upplýsingar

fyrir fjárfesta en langtímastefnan er að tekið verði meira tillit til þessara þátta í tengslum við mat á fjárfestingarkostum. Landsbankinn er einn af stofnaðilum IcelandSIF, samtaka um ábyrgar fjárfestingar, sem stofnuð voru í nóvember í fyrra. Það er afar ánægjulegt að taka þátt í þessu

frumkvöðlastarfi og sjá hversu mikil viðhorfsbreyting hefur orðið innan íslenska fjármálageirans en fullt var út að dyrum á fyrsta opinbera fundinum,“ segir Hrefna.

Hvernig er jafnréttismálum hagað innan Landsbankans?
„Síðustu ár má segja að höfuð-

Lykilatriðið í okkar samfélagsstefnu er að hún er mótuð með viðtækri aðkomu tekjusviða bankans svo að tryggt sé að hún sé hluti af kjarnastarfseminni, lánveitingum og fjárfestingum.

áherslan hafi verið lögð á að tryggja launajafnrétti kynjanna, að karlar og konur fái sömu laun fyrir jafnverðmæt störf og sömu starfstækifæri. Bankinn hefur það að markmiði að hlutur hvors kyns í forystusveit bankans verði aldrei undir 40%. Í vinnustaðgreiningu hefur komið fram að um 85% starfsmanna Landsbankans telja kynin hafa jöfn tækifæri innan bankans. Landsbankinn gekk nýlega til samstarfs við Capacent og er hluti af verkefninu Jafnréttisvísi. Ráðgjafarfyrirtækið mun greina stöðuna og Landsbankinn í framhaldinu móta verkefni og aðgerðaáætlun og uppfæra jafnréttisstefnuna. Landsbankinn hlaut gullmerki jafnlaunaúttektar PwC 2015 og 2016 og vinnur nú að því að fá nýju jafnlaunavottunina fyrir árslok.“

Umhverfismál hafa alltaf verið okkar mál

Kaffitár hefur lagt sitt af mörkum til umhverfismála frá því að það var stofnað. Fyrirtækið vill hafa góð áhrif á samfélagið, styðja bændur sem fyrirtækið verklar við, vernda umhverfið og bjóða upp á mat og drykk úr góðu hráefni.

Kaffitár hefur alltaf lagt sitt af mörkum til umhverfismála. Það hefur hlotið umhverfisviðurkenningu og var fyrst kaffihúsa á Íslandi til að fá Svansvottun. Fyrirtækið leggur áherslu á að styðja bændurna sem rækta kaffið þeirra og að hjálpa viðskiptavinum sínum að velja holla kostinn.

Við kaffihús Kaffitárs í Perlunni er þessi blómaveggur, sem hefur yfir 3.000 lifandi plöntur. Hann eykur loftgæði, bætir hljóðvist og gefur náttúrulegan raka. MYND/ANTON BRINK

Umhverfismál alltaf í forgangi

„Umhverfismál hafa alltaf verið okkar mál hjá Kaffitári allt frá stofnun,“ segir Aðalheiður Héðinsdóttir, stofnandi og eigandi Kaffitárs og umhverfisrokkari. „Um leið og ég opnaði fyrsta kaffihúsið fyrir 25 árum byrjuðum við strax að flokka. Svo hefur eitt leitt af öðru og við gerum betur í dag en í gær í umhverfismálum enda ekkert annað í boði. Margt smátt gerir eitt stórt. Fyrir nokkrum árum létum við setja vatnshreinsibúnað á brennsluofninn okkar sem hafði aldrei áður verið gert við svona stóra ofna,“ segir Aðalheiður. „Í kjölfar þess fengum við Kuðunginn, umhverfisviður-

kenningu umhverfisráðuneytisins, árið 2014, sem er líklega stærsta viðurkenningin sem við höfum fengið á þessu sviði.

Þegar við kaupum nýjan tækjabúnað reynum við svo að velja umhverfisvænasta kostinn og við reynum að draga úr rafmagns- og vatnsnotkun, endurnýta eftir besta megni og stuðla að því að fólk noti frekar margnota mál en einnota,“ segir Aðalheiður.

Sýna ábyrgð á ýmsan hátt

„Við höfum keypt kaffi beint af bónda í hátt í 15 ár,“ segir Aðalheiður. „Núna er yfir 80% af kaffinu sem við kaupum keypt beint og

milliliðalaust af bændum sem við þekkjum og heimsækjum reglulega. Við reynum líka að taka þátt í alls kyns verkefnum með kaffiræktunarlöndunum og bændunum sem við verslum við. Nú síðast fyrir þremur vikum styrktum við verkefni Rauða krossins í Banglades. Þannig að við reynum að hjálpa þessum löndum, fyrst og fremst með því að versla við þau og borga sanngjarnt verð.

Þegar við stofnuðum okkar eigið bakari ákváðum við að baka bara úr hreinu og óunnu hráefni og nota ekki hjálparefni eða íblöndunarefni,“ segir Aðalheiður. „Það er ekkert ger, mjólk eða egg í súrdeigsbrauðinu okkar og við reynum að

draga eins mikið úr sykri í kökunum okkar eins og hægt er. Sama stef er í gangi á veitingastaðnum okkar í Perlunni, sem heitir Út í bláinn. Við reynum að takmarka öll óholl aukaefni og hjálpa fólki þannig að velja hollari kostinn.

Það er bara í DNA Kaffitárs að láta gott af sér leiða en því er ekki að neita að það hefur verið gaman að fá endurgjöf á það sem vel er gert í formi viðurkenningar fyrir öflugt umhverfisstarf,“ segir Aðalheiður. „Við látum gott af okkur leiða með glöðu geði og gerum hlutina með hjartanu. Og höldum umhverfshjartanu í formi,“ segir Aðalheiður glöð í bragði.

Yfir 80% af kaffinu frá Kaffitári er keypt beint af bónda. Hér er Aðalheiður að heimsækja bændur í Gvatemala.

Samfélagsleg ábyrgð er rauði þráðurinn í starfinu

HS Orka varð nýlega aðili að UN Global Compact og stefnir auk þess að því að ljúka innleiðingu jafnlaunavottunar í vor. Heildstæð stefna í starfsmanna- og jafnréttismálum er álitinn góður grunnur að farsælu starfi fyrirtækisins.

Hjá HS Orku starfa 60 manns með viðtæka reynslu og þekkingu á nýtingu jarðhitaauðlindarinnar. Fyrirtækið framleiðir og selur raforku um allt land, sér Suðurnesjum fyrir heitu og köldu vatni auk þess að selja nokkra auðlindastrauma í Auðlindagarðinum á Reykjanesi. Fyrirtækið varð nýlega aðili að UN Global Compact. Enn fremur er stefnt að því að ljúka innleiðingu jafnlaunavottunar í vor. Heildstæð stefna í starfsmanna- og jafnréttismálum er álitinn góður grunnur að farsælu starfi fyrirtækisins.

Samfélag án sóunar

„HS Orka hefur alla tíð leitað leiða til að umgangast auðlindina á hagkvæman og sjálfbæran hátt, samfélaginu til heilla. Afkastur þessarar vinnu er sá að frá fyrirtækinu eru í dag nýttir sjö auðlindastraumar sem falla til við nýtingu jarðhita. Þessir auðlindastraumar skapa atvinnu fyrir á annað þúsund manns innan Auðlindagarðsins, en kenniorð garðsins er „samfélag án sóunar“, segir Kristín Vala Matthíasdóttir, framkvæmdastjóri auðlinda hjá HS Orku. Þessari vegferð er á engan hátt lokið að hennar sögn og er sífellt leitað nýrra leiða til að bæta nýtingu auðlindarinnar á hagkvæman hátt. „Árið 2015 gerðist HS Orka aðili að loftslagsyfirlýsingu Festu og setti sér í kjölfarið metnaðarfull markmið í loftslagsmálum til ársins 2030. Markmiðin snúa að því að minnka kolefnisfótspor starfsmanna, draga úr losun frá samgöngum, minnka myndun úrgangs og auka flokkun. Leiðin að þessum markmiðum er skýr, mælingar sýna að við erum á réttri leið en það þýðir samt ekki að við getum slegið slóku við,“ segir Kristín Vala við sama tilefni.

Eðlilegt næsta skref

„Hér hefur alla tíð verið unnið í anda samfélagslegrar ábyrgðar og eru stöðugar umbætur hluti af menningu fyrirtækisins. UN Global Compact, sáttmáli Sameinuðu þjóðanna um samfélagsábyrgð, fellur því vel að fyrirtækinu og okkar daglegu störfum,“ segir Ásdís Gíslason, kynningarstjóri HS Orku. „Okkur finnst mikilvægt að allir starfsmenn fyrirtækisins komi að því að velja verkefni sem verða unnin í ár enda

Kristín Vala Matthíasdóttir (t.v.), framkvæmdastjóri auðlinda hjá HS Orku, og Ásdís Gíslason, kynningarstjóri HS Orku.

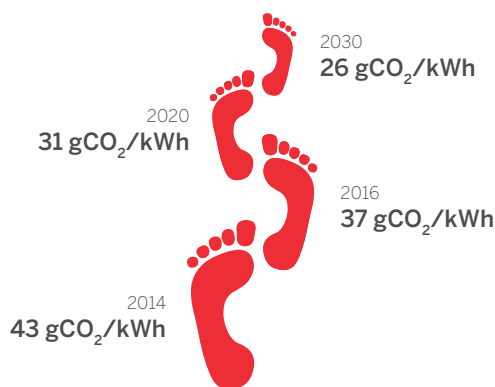
HS Orka hefur alla tíð leitað leiða til að umgangast auðlindina á hagkvæman og sjálfbæran hátt, samfélaginu til heilla.

auðveldar samstaða okkur að ná markmiðunum. Þess vegna hittum við alla starfsmenn á undirbúningsfundum, þar sem samfélagsleg ábyrgð í viðum skilningi var rædd, UN Global Compact sáttmálinn kynntur og síðan farið í að ákveða verkefni sem við ætlum að einbeita okkur að þetta árið.“

Hún segir starfsmannahópinn, sem er með ólíka ábyrgð og fjölbreyttan bakgrunn, vera mjög þéttan og sköpuðust góðar umræður um samfélagslega ábyrgð á fundunum. „Ein af niðurstöðunum í umræðunum var að við höfum öll eitthvað til málanna að leggja og að athafnir okkar allra skipta máli, hvort sem það er í vinnu eða heima við. UN Global Compact sáttmálinn hjálpar öllum starfsmönnum að horfa á stóru myndina og fylgjast með því hvort við séum að ná markmiðum okkar.“

Hún segir starfsmenn vera fullvissa um að aðild fyrirtækisins að UN Global Compact muni styðja þau enn frekar í að nýta auðlindina á hagkvæman hátt, samfélaginu og fyrirtækinu til heilla. „Tengsl fyrirtækisins við nærsamfélagið hafa alla tíð verið mikil, bæði í gegnum Auðlindagarðinn sem og styrki við fjölbreytt samfélagsleg málefni, ýmist með með styrkveitingum eða samstarfssamningum. Þó svo að við seljum rafmagn hvert á land sem er, þá er Reykjanesið vaggja HS Orku, enda rúmlega 40 ára sameiginleg saga sem býr þar að baki,“ sagði Ásdís að lokum.

Kolefnisfótspor

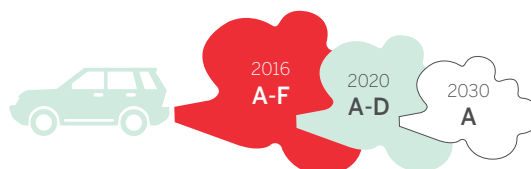
Markmið:

Við ætlum að draga úr losun CO₂ á kWh um 40% fram til ársins 2030

Með því að ...

... endurheimta gróður
... draga úr okkar eigin orkunotkun
... skapa verðmæti úr CO₂ straumum
... aka á vistvænni bílum

Vistvænni samgöngur

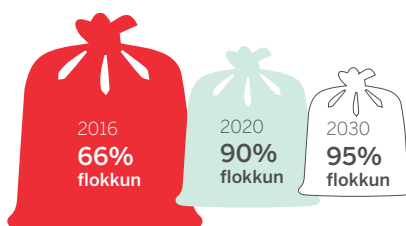
Markmið:

Við ætlum að draga úr CO₂ losun í samgöngum

Með því að ...

... fjölga vistvænni bílum (tollflokkur A)

Endurvinna, endurnýta og draga úr úrgangi

Markmið:

Við ætlum að draga úr úrgangi og auka flokkun í 95% fyrir árið 2030

Með því að ...

... endurvinna
... endurnýta
... draga úr úrgangi
... bæta aðstöðu til flokkunar
... innleiða umhverfisvæn innkaup

Neytendur vilja ábyrga stjórn

Grænþvottur kallast það þegar fyrirtæki beitir blekkingum í markaðs- eða kynningarstarfi sínu til þess að sýnast vera umhverfisvænna eða samfélagslega ábyrgara en það raunverulega er.

Stundum vakna grunsemdir um að þetta eða hitt fyrirtæki sé eingöngu að fegra ímynd sína með orðalagi um samfélagsábyrgð, að fyrirtækið sé ekki að segja satt eða segi ekki alla söguna þegar það auglýsir umhverfisvænna vörur eða þjónustu sem það tengir við samfélagsábyrgð. Sú þarf þó ekki að vera raunin og því er nauðsynlegt að kanna málið áður en við sökum fyrirtæki um grænþvott.

Ábyrg upplýsingagjöf

Margir eru á þeirri skoðun að betra sé fyrir fyrirtæki að segja minna og framkvæma meira. Það er vissulega rétt að lítil ábyrgð felst í að standa ekki við yfirlýsingar, en það má heldur ekki draga svo úr upplýsingagjöf um starf fyrirtækisins að enginn viti hvernig það starfar og fólk freistist til að geta í eyðurnar. Raunin er sú að bæði viðskiptavinir og starfsmenn vilja gjarnan vita af því ef fyrirtækið vinnur af ábyrgð gagnvart umhverfinu eða samfélaginu. Einhvers staðar þarf að byrja og þó svo endamarkinu hafi ekki verið náð, þá felst ábyrgð í því að gefa raunsanna mynd af þeim áhrifum sem fyrirtækið hefur á hverjum tíma á umhverfið og samfélagið. Fyrirtækið byggir upp traust með því að gefa upp rétta mynd af athöfnum sínum.

Almenningur vill að stjórnendur stýri fyrirtækjum skynsamlega, að þeir bregðist við á réttan hátt ef vandamál koma upp.

Segjum líka frá áskorunum

Fyrirtækjum, líkt og einstaklingum, er annt um orðspor sitt og ímynd. Þau vilja að fólk líki við vörumerkið, líti það jákvæðum augum og treysti því. Stundum getur þó kynningarstarf fyrirtækisins einblínt of mikið á jákvæðu þættina í starfsemi þess að það verður ótrúverðugt. Fyrirtæki eru ekki fullkomin, frekar en mannfólkið, og þess vegna viljum við frekar fá heiðarlegt svar

við erfiðum eða óundirbúnum spurningum heldur en að fá falska glansmynd. Neytendur vilja líka vita af áskorunum fyrirtækja og að stjórnendur vidurkenni þær. Almennigur vill að stjórnendur stýri fyrirtækjum skynsamlega, að þeir bregðist við á réttan hátt ef vandamál koma upp, að tillit sé tekið til hagsmunaaðila, enn fremur að reynt sé að lágmarka þann skaða sem þau valda og hámarka jákvæð áhrif fyrirtæk-

isins á umhverfið og samfélagið.

Hvað einkennir grænþvott?

Það getur reynst flókið að meta hvort fyrirtæki stundi grænþvott. Bandaríska rannsóknarfyrirtækið UL Environment hefur sett fram lista yfir atriði sem bent gætu til grænþvotts. Þar má nefna hvort athyglinni sé beint frá aðalatriðinu, hvort sannanir fyrir staðhæfingum vanti, hvort rangar merkingar séu notaðar,

hvort orðalag sé of loðið eða hvort hreinlega sé verið að segja ósatt.

Þegar orðið vistvænt missti merkingu sína

Frægt er dæmi um grænþvott þegar íslenskur eggjaframleiðandi auglýsti vistvæn egg á pakningum sínum en svo sýndi fjölmiðill að um blekkingu var að ræða. Var það reyndar líka dæmi um umhverfismerki sem ekki staðfesti neitt. Fleiri dæmi eru um íslensk fyrirtæki sem ekki hafa farið með rétt mál í auglýsingum og Neytendastofa hefur tekið hart á grænþvotti þeirra.

Gagnsæi borgar sig

Grænþvottur á ekki bara við um blekkingar um umhverfismál. Fyrirtæki sem segja ekki rétt frá þeim áhrifum sem vara þeirra eða þjónusta hefur beita grænþvotti, hvort sem um er að ræða efnisinnihald í matvöru, meðferð persónuupplýsinga, eða blekkjandi ljósmyndir á hóteli. Ekki er nóg með að slíkar blekkingar geti valdið viðskiptavininum skaða, grænþvottur getur stórskadað orðspor fyrirtækisins.

Ketil Berg Magnússon framkvæmdastjóri Festu – miðstöðvar um Samfélagsábyrgð

Fyrirmynd í samfélagsábyrgð

ÁTVR heldur grænt bókhald og leggur áherslu á endurvinnslu og fjölnota umbúðir í verslunum. Fyrirtækið vinnur að jákvæðri vinnmenningu með því að stuðla að ábyrgri umgengni við áfengi.

Ólíkt flestum öðrum er fjallað um það í lögum um verslun með áfengi og tóbak að ÁTVR eigi m.a. að starfa með samfélagslega ábyrgð að leiðarljósi. Við höfum mjög skýra stefnu um að vera eitt af fremstu þjónustufyrirtækjum landsins og vera fyrirmynd á sviði samfélagsábyrgðar,“ segir Sigrún Ósk Sigurðardóttir, aðstoðarforstjóri ÁTVR.

„Það er skylda ÁTVR að tryggja að allir sem versla í Vínbúðum hafi náð tilskildum aldri. Þetta gerum við með öflugum skilríkjaeftirliti, og auglýsingum sem minna ungt fólk á að sýna skilríki við kaup á áfengi. Á heimasíðunni okkar má einnig nálgast rannsóknir á áhrifum áfengisneyslu en það er hluti af fræðslu okkar til almennings og samfélagsins.“

Græn skref

Í umhverfismálum hefur ÁTVR lagt mikla áherslu á endurvinnslu og minnkað notkun á einnota umbúðum. Þá hefur fyrirtækið innleitt Græn skref í ríkisrekstri í allar Vínbúðirnar og fengu allar starfsstöðvar vottun þess efnis á síðasta ári.

„Við hvetjum viðskiptavinum til þess að nota fjölnota poka í viðleitni til þess að draga úr plastnotkun og bjóðum margnota lausnir á hagstæðu verði,“ segir Sigrún Ósk. „Við færum grænt bókhald og setjum okkur markmið um lykilkætti í umhverfismálum. Þar færum við kolefnisbókhald og er öll bein losun og flug kolefnisjafnað hjá Kolviði. ÁTVR hefur gefið út sjálfbærni-

Við höfum mjög skýra stefnu um að vera eitt af fremstu þjónustufyrirtækjum landsins og vera fyrirmynd á sviði samfélagsábyrgðar,“ segir Sigrún Ósk Sigurðardóttir, aðstoðarforstjóri ÁTVR. MYND/STEFÁN

skýrslu frá árinu 2012 samkvæmt GRI staðlinum, en ÁTVR var eitt af fyrstu fyrirtækjunum hér á landi til þess að innleiða hann. Með sjálfbærnisráðgjafum miðlum við upplýsingum, sem snúa að samfélagsábyrgð, til allra hagsmunaaðila um starfsemi.“

Norræna leiðin

ÁTVR er í samstarfi við Norðurlöndin í verkefnum í samfélags-

ábyrgð. Í þeim verkefnum liggur aðaláherslan í aðfangakeðjunni.

„Þar er stefna að þær vörur sem okkur eru boðnar og við síðan bjóðum viðskiptavinum séu framleiddar þar sem mannréttindi eru tryggð sem og umgengni við náttúruna,“ útskýrir Sigrún. „Nýverið jukum við samstarfið við Norðurlöndin í umhverfismálum þar sem m.a. verður lögð áhersla á að upplýsa viðskiptavinum um létt-

gler en í kolefnisfótspori vörunnar hefur umbúðagerðin mikið að segja. Glerið er þar stór þáttur. Eftir því sem það er léttara þeim mun minna er fótsporið. Kanada hefur í mörg ár verið í fararbroddi hvað þessi mál varðar og nú er verið að skoða þetta á Norðurlöndunum og nota Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna sem ramma um verkefnið. Er þá sérstaklega verið að horfa á vörur sem framleiddar

„Það er skylda ÁTVR að tryggja að allir sem versla í Vínbúðum hafi náð tilskildum aldri. Þetta gerum við með öflugum skilríkjaeftirliti, og auglýsingum sem minna ungt fólk á að sýna skilríki við kaup á áfengi.“

eru í miklu magni og í lægri verðflokkum. Við fylgjumst vel með því sem er að gerast í þessa málum hjá framleiðendum og í dag er mikill áhugi á að horfa til þessara þátta, bæði hjá almenningi og framleiðendum.“

Mannauður

Hvað samfélagsábyrgð í mannauðsmálum varðar stendur nú yfir vinna við innleiðingu jafnlaunastaðals hjá ÁTVR. „Við stefnum á að fá jafnlaunavottun um mitt þetta ár. Þá er ÁTVR hjólavottaður vinnustaður og fengum við til að mynda samgönguviðurkenningu Reykjavíkurborgar árið 2015. Fyrirtækið statar einnig af Kuðungnum, umhverfisviðurkenningu umhverfis- og auðlindaráðuneytisins, sem það fékk árið 2016. Starfsfólk ÁTVR er mjög meðvitað um samfélagslega ábyrgð og að mynda jákvætt kolefnisfótspor því við eigum aðeins eina jörð.“

Samfélagsábyrgð er ekki skraut, heldur nauðsyn

IKEA hefur gripið til aðgerða til að gera betur í samfélagsábyrgð. Von er á umhverfisskýrslu frá fyrirtækinu um starfsemina á Íslandi og segir Guðný Camilla Aradóttir, umhverfisfulltrúi IKEA á Íslandi, skýrsluna mikilvægan áfanga. IKEA á Íslandi sinni samfélagsábyrgð af heilindum.

Samfélagsábyrgð nær yfir svo margt; allt frá ruslatunnum til starfsmannamála, og ekkert stórfyrirtæki í dag getur leyft sér að sinna henni með hangandi hendi vilji það halda góðum rekstri,“ segir Guðný Camilla Aradóttir, umhverfisfulltrúi IKEA á Íslandi. „Við höfum gripið til ýmissa aðgerða, stórra og smárra, undanfarin ár til að gera betur í samfélagsábyrgð og munum á næstu vikum gefa í fyrsta skipti út umhverfisskýrslu fyrir starfsemina hér á landi. Það er mikilvægur áfangi fyrir okkur því þá getum við birt tölulegar upplýsingar um markmið okkar í umhverfismálum og árangur.“

Slysavarnir vekja heimsathygli

IKEA á Íslandi hefur sinnt samfélagsábyrgð af heilindum og sem dæmi um aðgerðir eru verðlækkunarir, fjölda rafbilastæða, matur fyrir fjölskylduna á frábæru verði og mikilvægur stuðningur við slysavarnir barna, svo eitthvað sé nefnt. „Það er gaman að segja frá því að starf okkar með Herdís Storgaard varðandi slysavarnir barna vakti athygli IKEA á heimsvísu fyrir nokkrum árum og nú er svo komið að hún heldur námskeið í slysavörnum barna og vöruöryggi fyrir þá sem starfa við vöruþróun og fleiri hópa hjá fyrirtækinu í Svíþjóð. Þar að auki verður Ísland fyrsti markaðurinn til að hrinda af stað herferðinni Öruggeri heimili, sem fer í gang í vor og er alfarið unnin út frá starfi Herdísar í slysavörnum.“

Guðný segir líka vandað til verka í starfsmannmálum, enda sé mannaúdurinn það dýrmætasta sem hvert fyrirtæki búi yfir. „Starfsmenn fyrirtækisins eru orðnir um 400, af 26 þjóðernum, og ég held að starfsfólk finni að framlag þess til velgengni fyrirtækisins er vel metið. Við vorum fyrsta fyrirtækið á Íslandi til að hljóta jafnlaunavottun VR fyrir nokkrum árum, hér hefur verið veittur fjarverubónus í nokkur ár, nokkrar launahækkanir fyrir utan samningsbundnar hækkanir og í fyrra var 13. mánuðurinn greiddur út til að þakka starfsfólki fyrir vel unnin störf. Þar að auki er boðið upp á fría íslenskukennslu fyrir erlenda starfsmenn, samgöngusamninga og fleira sem fellur svo sannarlega undir samfélagsábyrgðarhattinn.“

Þá hefur fjölbýlishús sem IKEA reisir nú í Urriðaholti, í næsta nágrenni verslunarinnar, vakið athygli. „Það var ákveðið að ráðast í þá framkvæmd vegna afar bagalegs ástands á húsnæðismarkaði.

Þegar staðan er orðin þannig að fólk þarf jafnvel að afþakka starf vegna þess að það fær ekki húsnæði á höfuðborgarsvæðinu þá þarf eitthvað að breytast. Það er afar ánægjulegt að eiga þá kost á því að

IKEA reisir nú fjölbýlishús í Urriðaholti til að mæta bagalegu ástandi á íslenskum húsnæðismarkaði.

Rafbilastæði við verslunina eru hluti af aðgerðum IKEA til samfélagsábyrgðar.

„Við erum ánægð með þróunina hjá okkur og ætlum okkur að gera sífellt betur. Það er einfaldlega eina leiðin til framtíðar.“

Guðný Camilla Aradóttir, umhverfisfulltrúi IKEA

Eftirmynd einnar íbúðarinnar í fjölbýlishúsi IKEA í Urriðaholti má skoða í versluninni. Tuttugu og fimm fermetrar eru nýttir til hins ýtrasta.

bregðast við með þessum hætti,“ segir Guðný. Íbúðirnar verða 34, meirihlutinn er aðeins 25 fermetrar, og þær verða bæði leigðar út til starfsfólks IKEA og á almennum markaði. „Það er búið að setja upp eftirmynd einnar íbúðarinnar í versluninni og það er ótrúlegt hvað hægt er að gera mikið úr 25 fermetrum. Ég hvet fólk eindregið til að koma við og sjá það með eigin augum.“

Orkuskiptin mikilvæg

Guðný segir orkumál hafa verið stjórnendum IKEA hugleikin og til marks um það séu næstum fjögur ár síðan fyrstu hleðslustöðvarnar fyrir rafbila voru settar upp fyrir utan verslunina. Þeim hafi fjölgað jafnt og þétt og stæðin séu nú um 60 talsins, bæði fyrir viðskiptavini og starfsfólk. „Það var ákveðið fyrir nokkrum árum að vera í fararbroddi hvað þetta varðar, og það hefur tekist. Allt er þetta gert með það fyrir augum að liðka fyrir orkuskiptum og einfalda fólk að hlada rafbilinn. Margir hafa hug á því að skipta yfir í rafbil en vex í augum að þurfa að hlada. Það er auðvitað von okkar að sem flest

fyrirtæki og stofnanir taki þátt í að eyða þessum hindrunum. Nýjasta verkefni IKEA í orkumálum er svo að láta á það reyna hvort við getum nýtt okkur sólarorkuna betur. Því hefur verið haldið fram að birtan hér á landi sé ekki næg til að slíkt borgi sig en við ætlum okkur að komast nær sannleikanum í því máli. Nú á næstu vikum hefst vinna við að setja upp sólarcellur á þak byggingar bak við verslunina. Þakið er rúmí 160 fermetrar og við ætlum að setja upp þrens konar sólarcellur og skoða hvort það sé raunhæfur kostur að nýta þessa orku betur. IKEA selur sólarcellur í nokkrum löndum, sem hafa gefist vel, og það væri gaman að geta boðið upp á þann valkost í vöruúrvalinu hér í náinni framtíð.“

Loftslagsmálin varða okkur öll

IKEA var eitt rúmlega 100 fyrirtækja sem skrifuðu undir loftslagsyfirlýsingu Reykjavíkurborgar og Festu í tengslum við loftslagsfundinn í París haustið 2015. Guðný segir að síðan þá hafi upplýsingum um loftslagsáhrif fyrirtækisins verið safnað saman og nú á næstu vikum verði tölurnar gefnar út í umhverfisskýrslu þar sem einnig verði birt markmið til næstu ára. „Á sama tíma og það virðist stundum óvinnandi verkefni að snúa við þróuninni í loftslagsmálum í heiminum, þá verður að hafa í huga að það er verið að gera gríðarlega góða hluti mjög víða, og þar eru stórfyrirtæki í lykilhlutverki. Einstaklingurinn þarf að líta í eigin barm og byrja heima en vegna þeirra áhrifa sem starfsemi fyrirtækjanna hefur er frábært að sjá hve mörg þeirra hafa sett sér umhverfisstefnu og markmið til að gera betur í þessum málum,“ segir Guðný. „Við erum ánægð með þróunina hjá okkur og ætlum okkur að gera sífellt betur. Það er einfaldlega eina leiðin til framtíðar.“

Byrjum í garðinum heima

Tómas Knútsson vill vekja fólk til umhugsunar um slæma umgengni um náttúruna. Hann stofnaði umhverfissamtökin Bláa herinn 1995 og hefur staðið fyrir hreinsunarverkefnum um allt land.

Síðustu tvo áratugi hefur Blái herinn hreinsað 1.400 tonn af rusli úr náttúru landsins í yfir tvö hundruð skipulögðum verkefnum. Sex þúsund manns hafa lagt hönd á plóg og eru vinnustundir sjálfbodaliða orðnar sextu þúsund. Á síðasta ári stóð Blái herinn fyrir þrjátíu hreinsunarverkefnum í níu sveitarfélögum þar sem hreinsuð voru upp 35.080 kíló af rusli,“ segir Tómas Knútsson, stofnandi umhverfissamtakanna Bláa hersins. Hann segir náttúruna eiga undir högg að sækja og vitundarvakningar sé þörf. Yfirgengilegt magn af rusli endi úti í náttúrunni og það sé þjóð sem kenni sig við hreinleika til skammar.

„Mér finnst í raun með ólíkindum hversu mikið af rusli er látið liggja úti á víðavangi og við getum ekki lengur lokað augunum fyrir því. Þetta er umhugsunarefni fyrir þjóð sem gerir út á hreinleika og hreinar afurðir, íslenskur fiskur er markaðssettur sem hrein afurð en allar fjörur eru fullar af rusli!

Blái herinn hefur með starfi sínu undanfarin ár vakið marga til umhugsunar um hvað mikið er í ólestri. Náttúran á undir högg að sækja. Við göngum einfaldlega illa um landið og höfum ekki leyst það sem þarf til að búa hérna. Sorphirðu- og fráveitumál eru ekki fullkomin. Það kann til dæmis ekki góðri lukku að stýra að urða 53 prósent þess sem frá okkur kemur,“ segir Tómas. „Nú mun allt hráefni sem Blái herinn hreinsar framvegis fara í endurvinnslu hjá Feng í Hveragerði.“ (Pure North Recycling).

Tómas Knútsson, stofnandi Bláa hersins. Frá árinu 1995 hefur Blái herinn hreinsað upp 1.400 tonn af rusli úr íslenskri náttúru í sjálfbodastarfi.

Margrét Hugadóttir og Rannveig Magnúsdóttir frá Landvernd ásamt Tómasi á ráðstefnunni Lets do it World sem fram fór í Tallinn í Eistlandi á þessu ári.

Verkefni fram undan

Blái herinn mun í samstarfi við Landvernd taka þátt í samnorræna hreinsideginum þann 5. maí næstkomandi. Gengið verður um Reykjanesið og fjörur hreinsaðar. Þá munu samtökin einnig blása til þátttöku í Alheimshreinsideginum þann 15. september.

„Við munum hvetja sveitarfélög til að standa fyrir hreinsunarverkefnum og uppákomum í allt sumar. Afrakstur þeirra verkefna verður skrásettur og birtur á vefsíðunni hreinsumisland.is sem Landvernd heldur utan um. Þegar kemur að alheimsideginum sjálfum í haust verðum við því komin með gagnagrunn yfir okkar framlag til þessa dags,“ útskýrir Tómas.

Hann segir að sveitarfélög og stjórnvöld verði að huga betur að

umhverfismálum. Almenningsur verði þó einnig að horfa í eigin barm.

„Við þurfum að leysa ýmis hegðunarvandamál og tileinka okkur lífsstíl sem skilur ekki eftir sig slóð af vandamálum. Plastið er ekki versti óvinur náttúrunnar, það er eigandi plastsins. Fyrst og fremst ættum við að líta í eigin barm og skoða nærumhverfið. Hóla svo í nágannana, bretta upp ermar og fara út að tína rusl. Við fáum út úr því frískandi útiveru í leiðinni. Ef allir tækju 100 fermetra, yrði allt tándurhreinert hér á mettimma.“

Nánari upplýsingar er að finna á www.blaiherinn.is. Stuðningsaðilar Bláa hersins eru meðal annarra Toyota, HB Grandi, dive.is og Isavia.

Samtaka um samfélagsábyrgð

Tæplega 100 fyrirtæki og stofnanir á Íslandi hafa gerst félagar í Festu – miðstöð um samfélagsábyrgð fyrirtækja.

Félagar Festu eru eins fjölbreyttir og þeir eru margir. Stærsta sveitarfélag á landinu er félagi, ýmis stórfyrirtæki, ný sprotafyrirtæki, sjálfseignarfélag og smáfyrirtæki eru allt hluti af félagamynstri Festu og hafa því ákveðið að setja samfélagsábyrgð og sjálfbærni á oddinn.

Heiðarleiki og ábyrgð

Með því að ganga í Festu gangast fyrirtækin undir síðareglur samtakanna; félagar skulu leitast við að stunda ábyrga starfsemi og gefa rétta mynd af samfélagsábyrgð sinni. Hver og einn ber ábyrgð á því að starfa í anda gilda Festu af heiðarleika og stuðla að þekkingarmiðlun og samvinnu um samfélagsábyrgð.

Tengslanet og þekkingarmiðlun

Í hverjum mánuði hittast félagar Festu, einn frá hverju fyrirtæki,

á tengslafundi þar sem eitt fyrirtæki eða ákveðin málefni eru tekin fyrir. Það er gríðarlega verðmætt að hafa aðgengi að svona samfélagi til að sækja þekkingu í og innblástur. Það er áhugavert að sjá að flest fyrirtæki sem byrja að feta veginn í átt að meiri samfélagsábyrgð og sjálfbærni, sama hvers eðlis starfsemi þeirra er eða hversu marga starfsmenn þau telja, þá spyrja þau sig öll sömu spurninganna og lenda oft á sömu veggjum. Þá er einstaklega verðmætt að geta skipst á upplýsingum og reynslu til að komast hratt og örugglega yfir hindranir.

Viðtækt samstarf

Hugtakið samfélagsábyrgð hefur þróast frá því að snúast aðallega um góðgerðarmál yfir í að snerta velflesta þætti í starfsemi fyrirtækja. Viðskiptasiðferði, jafnrétti, umhverfismál, vinnuvernd, mannréttindi og aðgerðir gegn spillingu eru allt lykilhugtök. Hlutverk Festu er að efla samfélagsábyrgð íslenskra fyrirtækja, auka vitund í samfélaginu og hvetja til samstarfs og aðgerða á þessu sviði. Til þess að þjóna þessu hlutverki sem best tökum við þátt í ýmsum samstarfsverkefnum, til að mynda með Reykjavíkurborg, Ferðaklasanum og stjórnvöldum, og höldum auk þess fjölda viðburða og vinnustofa í hverjum mánuði sem tengjast þessum málefnum sem félagar í Festu fá boð á og afslátt af.

Í hverjum mánuði hittast félagar Festu, einn frá hverju fyrirtæki, á tengslafundi þar sem eitt fyrirtæki eða ákveðin málefni eru tekin fyrir.

Framþróun og ný tækifæri

Okkar reynsla er sú að aukin áhersla á samfélagsábyrgð og sjálfbærni verði aflgjafi og uppspretta nýrra viðskiptatækifæra sem veitir fyrirtæki eða stofnun innblástur og kraft til að bæta árangur sinn. Samfélagsleg ábyrgð krefst oft endurskoðunar og breytinga á rekstri og þjónustu og fjöldamörg dæmi um að fyrirtæki skapi þannig ný verðmæti til hagsbóta bæði fyrir sig og samfélagið. Stofnuð hafa verið fyrirtæki sem fullnýta hráefni

sem áður var hent, til að mynda í sjávarútvegi, landbúnaði stóriðju og orkugeiranum. Önnur fyrirtæki hafa þróað vörur og þjónustu til að leysa félagslegar eða umhverfislegar áskoranir, eins og hugbúnað sem eykur gagnsæi og öryggi, verslun sem býður vörur sem auðvelda neytendum að vera umhverfisvænir, ráðgjafar fyrirtæki sem auðveldar jafnrétti á vinnustað. Sem dæmi þá blasa við okkur fjölmargar áskoranir um sjálfbærni í ferðaþjónustu, bæði tengdar umhverfinu og félags-

legum þáttum. Þessar áskoranir fela í sér viðskiptatækifæri þar sem einyrkjar og fyrirtæki koma fram með hagkvæmar og snjallir lausnir. Þannig er krafan um sjálfbærni hvati til nýsköpunar.

Miðlun af hinu góða

Það er ekki nóg að vera með góða stefnu í málefnum samfélagsábyrgðar og sjálfbærni heldur er einnig mikilvægt að miðla slíkri starfsemi bæði inn og út á við. Starfsfólk kann að meta það þegar fyrirtækin sem þeir starfa hjá standa sig vel og almenningur vill frekar kaupa þjónustu af fyrirtæki sem eru ábyrg. Þannig skapast gagnkvæmi ávinningurinn sem er svo mikilvægur. Festa reynir auk þess að leggja sitt af mörkun í slíkri miðlun og bendir á nýjungar, góðar hugmyndir og fyrirmyndir í samfélagsábyrgð á Íslandi.

Hefur þitt fyrirtæki góð áhrif á samfélagið?

Að gerast félagi í Festu er heillaþor fyrir hvers kyns fyrirtæki. Hvort sem fyrirtækið þitt er að feta sín fyrstu spor í áætlana- og stefnuverð um samfélagsábyrgð eða er lengra komið þá er alltaf verðmæti fólgið í því að tengjast og læra af öðrum sem eru í svipuðum hugleiðingum og vinnu.

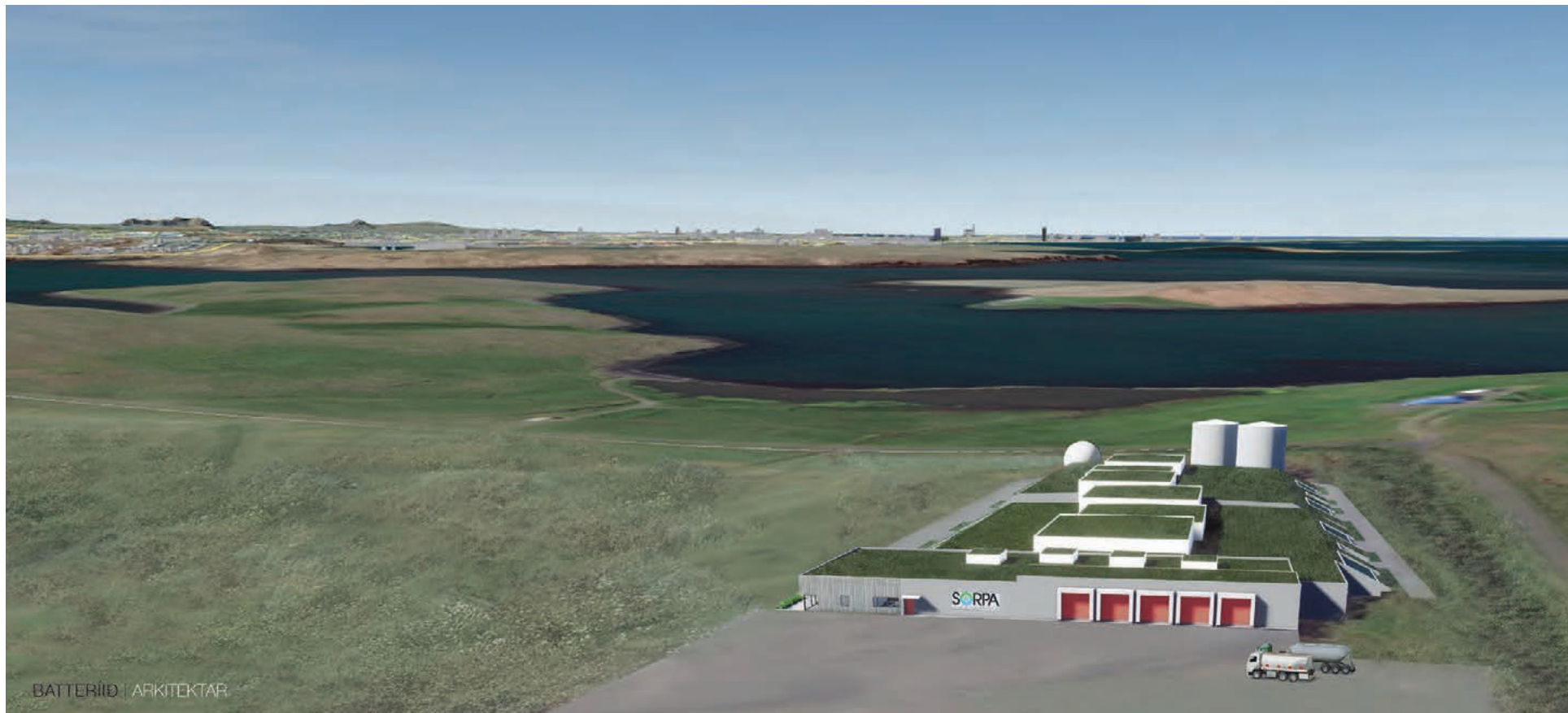
Freyja Steingrimsdóttir verkefnastjóri hjá Festu – miðstöð um samfélagsábyrgð.

Við gefum Grænt ljós

Upplýstir viðskiptavinir okkar eiga kost á að fá Grænt ljós, sem staðfestir að þeir noti **100% endurnýjanlega orku**. Það felur í sér tækifæri til aðgreiningar á markaði þar sem græn vottun gegnir lykilhlutverki. Þú sækir um Grænt ljós á www.orkusalan.is.

orkusalan

BATTERIÐ | ARKITEKTAR

Gas- og jarðgerðarstöð ris í Álfsnesi.

Mikilvægt samfélagsverkefni fram undan í úrgangsmálum

Urðun á lífrænum heimilísúrgangi verður hætt með tilkomu gas- og jarðgerðarstöðvar höfuðborgarsvæðisins.

Fram undan eru breyttir tímar í meðhöndlun úrgangs á höfuðborgarsvæðinu með nýrri gas- og jarðgerðarstöð SORPU. Stöðin mun anna allt að 35.000 tonnum af lífrænum heimilísúrgangi og er áætlað að framleiðslan verði annars vegar um 3 milljónir Nm³ af metangasi, sem hægt er að nýta sem eldsneyti á ökutæki, og hins vegar 10-12.000 tonn af jarðvegsbæti á ári, sem hentar vel til landgræðslu.

Reykjavíkurborg hefur úthlutað SORPU 82 þúsund fermetra lóð undir stöðina í Álfsnesi. Gólfliotur bygginga er áætlaður 12.800 fermetrar en gert er ráð fyrir að hægt verði að tvöfalda stærð stöðvarinnar í framtíðinni ef þörf krefur. Stöðin samanstendur af móttöku fyrir úrgang, vinnslusal og þrjátíu þroskunarklefum fyrir jarðvegsbæti, auk tanka til gasgerðar.

Aðdragandinn að byggingu stöðvarinnar er langur en upphaf undirbúnings má rekja aftur til ársins 2009 þegar 34 sveitarfélög á suðvesturhorni landsins samþykktu sameiginlega svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs. Með undirritun á eigendasamkomulagi árið 2013 var síðan verkefni um gas- og jarðgerðarstöð endanlega formgert. Svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs og sérstök samþykkt stjórnar SORPU bs. felur í sér ákvörðun um að hætta að urða lífrænan og brennanlegan úrgang árið 2020 og er bygging gas- og jarðgerðarstöðvar mikilvægur áfangi á þeirri vegferð, auk þess sem stöðinni er ætlað að koma í veg fyrir lyktarmengun frá urðunarstaðnum. Eigendasam-

Flest efni eiga nýtingarfarveg. Upplýsingar um flokkun og endurvinnslu eru á flokkunarvef SORPU.

Baggað plast á leið í endurvinnslu.

komulagið frá árinu 2013 gerir ráð fyrir að umrædd gas- og jarðgerðarstöð vinni á lífrænum heimilísúrgangi. Tæknilausn var valin eftir útbod á Evrópska efnahagssvæðinu og er það danskt fyrirtæki, Aikan A/S sem útvegar og fyrirskrifar tæknina.

Útlitið endurspeglar vistvæna starfsemi

Vorið 2017 var efnt til samkeppni um útlit stöðvarinnar og samþykkti stjórn SORPU tillögu frá arkitektastofunni Batteriinu. Markmið tillöguhöfundar er að skapa grænt og hlýlegt yfirbragð, sem endurspeglar eðli starfseminnar, þ.e. vistvænnar orkustöðvar, í samspieli við umhverfið.

Bygging stöðvarinnar var boðin út í október 2017 og voru tillögu höfundar opnuð 23. janúar 2018. Öll tillögu höfundar voru umfram áætlun og ákvað stjórn að hafna þeim öllum. Framkvæmdastjóra var í kjölfarið falið að hefja

samningskaupaverfi við þá bjóðendur sem uppfylla fjárhagslegar og tæknilegar kröfur, sbr. heimild í lögum um opinber innkaup. Enn er ekki ljóst hver byggingaraðilinn verður.

Yfir 95% endurnýting heimilísúrgangs

Áætlað er að bygging hefjist á vordögum 2018, prufukeyrsla hefjist vorið 2019 og fullum afköstum stöðvarinnar verði náð seinni hluta árs 2019. Nú er einnig búið að setja upp vélbúnað í móttöku- og flokkunarstöð SORPU sem mun auka verulega flokkun plast frá öðrum heimilísúrgangi og þar með endurvinnslu á plasti. Þegar gas- og jarðgerðarstöðin verður að fullu komin í gagn er ráðgert að yfir 95% heimilísúrgangs verði endurnýtt með einum eða öðrum hætti.

Vinnsla lífræns úrgangs í gas- og jarðgerðarstöðinni krefst forvinnslu

á öllum heimilísúrgangi. Málmar og plast verður því flokkað vélrænt frá öðrum efnum, m.a. með seglum og pokaskilju sem blæs léttum pokum með plasti frá öðrum úrgangi. Það sem eftir stendur er síðan flokkað eftir stærð í tvo flokka, þar sem annar er að megininu til lífrænt efni, s.s. matarleifar, gæludýraúrgangur o.s.frv. Til að byrja með munu báðir flokkar fara til vinnslu í gas- og jarðgerðarstöð í Álfsnesi en búast má við að annar vinnslufarvegur verði fyrir valinu fyrir grófar hlutann síðar meir.

Markmiðið er að nýta sem best allan lífrænan úrgang sem til fellur á heimilum á höfuðborgarsvæðinu og meðhöndlun á efninu bæði fyrir og eftir niðurbrot tryggir að plast, málmar og önnur efni fari í réttan farveg. Íbúar verða áfram hvattir til að flokka og skila pappír, textíl, gleri, öðrum endurvinnsluefnum, spilliefnum, raftækjum og lyfjum í þar til gerða farvegi, s.s. blátunnu, grenndargáma og á endurvinnslustöðvar. Sérstaka áherslu þarf að leggja á að íbúar flokki betur lyf, raftæki, spilliefni og gler. Þannig má tryggja sem besta nýtingu þeirra hráefna sem felast í úrgangi, með sem minnstum tilkostnaði fyrir samfélagið.

Gas- og jarðgerðarstöð er loftslagsmál

Gas- og jarðgerðarstöðin er mikilvægt skref í að draga úr útblæstri gróðurhúsalofttegunda vegna meðhöndlunar úrgangs. Nýting metans í stað jarðefnaeldsneytis á ökutæki hefur í för með sér verulegan ávinning fyrir umhverfið. Metan sem nú er unnið á urðunarstaði SORPU er einni umhverfisstaða eldsneytið á Íslandi, en það ber norræna umhverfismerkið Svaninn. Ætlað er að metanframleiðsla SORPU muni tvöfalda með tilkomu gas- og jarðgerðarstöðvar. Þá verða þúsundir tonna af jarðvegsbæti úr lífrænum heimilísúrgangi öflugur liðsauki í landgræðslu og skógrækt. Nýting jarðvegsbætisins mun stuðla að bindingu kolefnis í gróðri og eru þá ótalin önnur þau gæði sem felast í aukinni gróðurþekju á örfoka landi.

Fjölbreytt úrval nytjamuna fæst í Góða hirðinum.

Samfélags- og umhverfis-ávinningur fara saman

SORPA hefur í gegnum tíðina haft frumkvæði að fjölmörgum verkefnum sem snúa að samfélags- og umhverfismálum. Dæmi um velheppnað verkefni er rekstur Góða hirðisins, þar sem gamlir munir og húsbúnaður fá nýtt líf í höndum nýrra eigenda og ágóðinn rennur til góðgerðarmála. Frá upphafi hafa tæplega 220 milljónir runnið til góðgerðarmála í gegnum Góða hirðinn og yfir 11.000 tonn af húsbúnaði fengið nýtt líf hjá nýjum eigendum. Þá hefur SORPA verið í samstarfi við Rauða krossinn og fleiri félagsamtök um söfnun á fatnaði, skóm, kertavaxi og dósum og flöskum svo dæmi séu tekin, þar sem endurnýting og samfélagslegur ávinningur fara saman.

Að auka umhverfisvitund og draga úr myndun úrgangs

SORPA sinnir öflugum fræðslustarfi og hefur gert frá árinu 1996. Það felst

fyrrst og fremst í móttöku skólahópa og er tekið á móti um 2.500 nemendum á ári, auk annarra hópa, í fræðslu. Í fræðslustarfinu er lögð áhersla á leiðir til að draga úr myndun úrgangs og hvað það þýðir að vera umhverfislega ábyrgur neytandi. Umhverfisáhrif mismunandi úrgangstegunda eru rædd og nemendur fá tækifæri til þess að sjá með eigin augum hvernig vinnslunni er háttað hjá SORPU.

Mikilvægt hjálpartæki við rétta flokkun úrgangs

Flokkunarvef SORPU, flokkid.sorpa.is, er ætlað að gera upplýsingar um flokkun úrgangs, gjaldskyldu og starfsstöðvar SORPU aðgengilegri á rafrænu formi. Notendur geta nú auðveldlega slegið inn leitarorð og er þá beint inn í viðeigandi úrgangsflokk, geta skoðað hvert hægt er að skila mismunandi flokkum og séð staðsetningu grenndarstöðva og starfsstöðva á korti. Einnig má skoða yfirlitsmyndir af endurvinnslustöðvum og sjá hvar tiltekinn úrgangsflokk er

» SORPA er í eigu sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu. Leiðarljós byggðasamlagsins er að hámarka umhverfislegan ávinning en um leið að finna hagkvæmstu lausnir á meðhöndlun úrgangs þannig að óhóflegur kostnaður lendi ekki á íbúum svæðisins.

að finna innan stöðvanna. Vefurinn hlaut nýlega íslensku vefverðlaunin sem samfélagsvefur ársins 2017 og verður það sannarlega hvatning við áframhaldandi þróun hans.

Aukið samstarf við háskóla Í stefnumótun SORPU kemur fram skýr vilji til að efla samstarf við

SAMFÉLAGS-VEFUR ÁRSINS

Á flokkunarvef SORPU finnur þú flokkunarleiðbeiningar og allar upplýsingar um:

- Endurvinnslustöðvar
- Grenndargáma
- Opnunartíma
- Gjaldskrá

Kynntu þér flokkunarvefinn á flokkid.sorpa.is

háskólaumhverfi með þróunar- og rannsóknarverkefnum. Árið 2017 unnu fjórir meistaranemar frá erlendum háskólum að rannsóknum sem tengjast undirbúningi gas- og jarðgerðarstöðvar í Álfsnesi, auk þess

sem aðstaða til rannsókna var bætt til muna. Í febrúar var svo gerður samstarfssamningur við umhverfis- og auðlindafræði í Háskóla Íslands um þátttöku í starfsþjálfun meistaranema námsleiðarinnar.

Við fylgjumst grannt með umhverfinu

Ómetanleg auðæfi í tunnunni þinni

- SORPA hefur framleitt metan sem ökutækjældsneyti úr ruslinu þínu frá árinu 2000.
- Spöruð gróðurhúsaáhrif eru um 375.000 tonn af CO₂ frá því að verkefnið hófst.
- Metan fékk Svansvottun árið 2016 og er eina umhverfisvottaða eldsneytið á Íslandi.

Kynntu þér flokkunarvefinn á flokkid.sorpa.is

SORPA | Gylfaflöt 5 | 112 Reykjavík | 520 2200 | sorpa.is

Ábyrgari bankaþjónusta

Starfsfólk Arion banka hefur frá stofnun bankans lagt ríka áherslu á að starfa með ábyrgum hætti. Helsta markmiðið er að veita þægilegri bankaþjónustu í sátt við samfélag og umhverfi.

Allt frá stofnun Arion banka hafa stjórnendur og starfsfólk bankans lagt ríka áherslu á að starfa með ábyrgum hætti. „Við gerum okkur grein fyrir að Arion banki er samfélagslega mikilvægt fyrirtæki og við tökum þá ábyrgð mjög alvarlega,“ segir Gunnlaugur Bragi Björnsson á samskiptasviði Arion banka, en hann hefur sinnt verkefnastjórnun á sviði samfélagsábyrgðar hjá bankanum.

Þess vegna er ábyrg starfsemi og fagleg ákvarðanatöku meginsteifið í samfélagsábyrgð bankans. „Við settum okkur snemma síðareglur og skýra ferla til að stuðla að faglegri og ábyrgri ákvarðanatöku á öllum sviðum bankans. Það var svo árið 2015 sem vinna við endurskoðun stefnu bankans á þessu sviði hófst en þá fengum við til liðs við okkur erlenda sérfræðinga á sviði samfélagsábyrgðar sem aðstoðuðu okkur í þeirri vinnu.“

Mikilvæg grunnstef

Útkoman var ný stefna Arion banka um samfélagsábyrgð sem skilgreinir helstu haghafa bankans auk þess að undirstrika helstu grunnstefin sem bankinn leggur áherslu á. „Við horfum á viðskiptavinina, starfsfólkið, fjárfestana sem og samfélagið allt sem hagsmunaaðila bankans enda er starfsemin mjög víðfeðm og snertir stóran hluta landsmanna með einum eða öðrum hætti.“ Grunnstefin sem stefnan undirstrikar tengjast öll þessum hagsmunaaðilum en þau snúa að þægilegri bankaþjónustu, ábyrgum viðskiptaháttum, skapandi efnahagslífi, virðingu fyrir umhverfinu og að bankinn sé eftirsóknarverður vinnustaður.

Fjármálalæsi og nýsköpun

Á undanföllum árum hefur Arion banki lagt sérstaka áherslu á fjármálalæsi og nýsköpun, en bankinn á og starfrækir viðskiptahraðalinn Startup Reykjavík, fyrsta viðskiptahraðalinn hér á landi. Startup Energy Reykjavík er svo samstarfsverkefni með helstu fyrirtækjum landsins í orkutengdum iðnaði. Þegar kemur að fjármálalæsi hefur Arion banki m.a. verið í samstarfi við tónlistarmanninn og hagfræðinginn Jón Jónsson. „Við stöndum

„Við settum okkur snemma síðareglur og skýra ferla til að stuðla að faglegri og ábyrgri ákvarðanatöku á öllum sviðum bankans,“ segir Gunnlaugur Bragi Björnsson á samskiptasviði Arion banka.

MYND/VILHELM

Við horfum á viðskiptavinina, starfsfólkið, fjárfestana sem og samfélagið allt sem hagsmunaaðila bankans.

fyrir fjölda námskeiða og fræðslufunda með það að markmiði að efla þekkingu viðskiptavina á fjármálum en í okkar daglegu störfum er svo aðaláherslan á það að veita góða og þægilega bankaþjónustu. Við hlustum á viðskiptavinum okkar og leitum stöðugt leiða til að gera betur í dag en í gær,“ útskýrir Gunnlaugur.

Fremsti stafræni bankinn

Árið 2016 setti Arion banki sér markmið um að verða fremsti bankinn á Íslandi á sviði stafrænnar þjónustu og stórauka þannig aðgengi viðskiptavina að banka-

þjónustu. „Við höfum nú þegar náð góðum árangri, og ég leyfi mér að segja afgerandi forystu, á þessu sviði. Á undanföllum einu og hálfu ári höfum við kynnt vel á annan tug nýrra lausna á vef bankans eða í appinu sem auðvelda viðskiptavinum okkar að sinna bankaviðskiptum hvar og hvenær sem þeim hentar.“

Með þessu visar Gunnlaugur meðal annars til greiðslumats á netinu og stafrænna umsókna um íbúðalán. Einnig hækkanar og lækkunar heimilda á reikningum og kreditkortum, dreifingar kreditkortareikninga og fjölda annarra lausna sem bankinn hefur kynnt. „Nýju lausnirnar hafa allar fallið í góðan jarðveg hjá viðskiptavinum og við sjáum að notkun þeirra fer sífellt vaxandi. Í fyrra opnuðum við svo endurnýjað útibú í Kringlunni þar sem við leggjum sérstaka áherslu á að styðja við þessar nýju lausnir og kennum viðskiptavinum okkar að nýta þær með markvissum

hætti. Í Kringlunni bjóðum við einnig upp á ráðgjöf í gegnum fjarfundarþúnað sem hefur mælst afar vel fyrir en auk þess er afgreiðslutíminn þar rýmri en í öðrum bankaútibúum hér á landi. Samhliða nýjum stafrænum lausnum leggjum við að sjálfsögðu einnig ríka áherslu á persónulega þjónustu og faglega ráðgjöf í útibúum okkar, allt eftir þörfum viðskiptavina.“

Umhverfismálin skipta máli

„Við höfum unnið að fjölda verkefna frá því að ný stefna bankans um samfélagsábyrgð var kynnt og ráðist í fjölda aðgerða til að sýna frumkvæði og ábyrgð á þessu sviði. Eitt af því sem við höfum lagt áherslu á að undanföllum er að auka enn frekar upplýsingagjöf um áhrif bankans á samfélag og umhverfi. Í síðustu viku birtum við rafræna ársskýrslu bankans fyrir síðasta ár en þar er einmitt itarlega fjallað um þessi mál.“

Þó svo að neikvæð áhrif banka-

starfsemi á umhverfi séu óveruleg segir Gunnlaugur að öll fyrirtæki hafi fjölmörg tækifæri til að setja umhverfismálin á oddinn. „Við sjáum að það skiptir starfsfólk máli að bankinn geri það sem hann getur til að vernda umhverfið en undanfarið ár höfum við lagt ríka áherslu á að flokka sorp á starfsstöðvum bankans. Þá höfum við einnig gert áttak í að draga úr notkun einnota plasts og réðumst fyrir um tveimur árum í metnaðarfullt verkefni til að minnka matarsóun í stærstu mótuneytum bankans,“ segir Gunnlaugur en bætir jafnframt við að verkefni á þessu sviði séu langhlaup fremur en spretthlaup. „Þetta er vegferð sem við ákváðum að leggja upp í vitandi að sum verkefni eru einföld og hægt að ráðast í þau án mikils undirbúnings á meðan önnur taka einfaldlega lengri tíma. Þess vegna er mikilvægt að hafa stefnu og aðgerðaáætlun og vinna sig svo í rétta átt, á þeim hraða sem hentar hverju fyrirtæki fyrir sig.“

Hver er þín ábyrgð?

Fyrirtæki huga í auknum mæli að samfélagsábyrgð og sjálfbærni í áætlanagerð og stefnumótun en þó eiga mörg fyrirtæki bæði hérlendis og úti í hinum stóra heimi langt í land.

Þótt mörg fyrirtæki reyni að skapa aukinn ávinning fyrir samfélag og umhverfi, er eðli málsins samkvæmt lokatakmark þeirra alltaf að skapa fjárhagslegan ávinning.

En til að skapa þennan fjárhagslega ávinning þurfa þau að þjóna neytendum.

Neytendur eru í auknum mæli farnir að gera þá kröfu að fyrirtækin sem þau versla við með vöru eða þjónustu séu ábyrg gagnvart umhverfi og samfélagi, að þau fari vel með starfsfólk sitt og viðskiptasíðferði sé til fyrirmyndar.

Fyrirtæki reyna því að þjóna neytendum sínum og eru í auknum mæli farin að flétta samfélagsábyrgð inn í stefnu sína og starfsemi og miðla henni síðan til neytenda til að skapa fjárhagslegan ávinning.

Við sem neytendur tökum nefnilega á hverjum degi fjöldamargar ákvarðanir sem hafa áhrif. Þær

Við þurfum öll að taka ábyrgð á eigin neyslu og skoða hvernig neyslumynstur okkar hefur áhrif á umhverfi og samfélag.

hafa áhrif á annað fólk, á umhverfi okkar og þar fram eftir götunum. Við ákveðum hvernig vörur við ætlum að kaupa, hvort þær komi í veigamiklum plastumbúðum og hvort við endurvinnum svo plastið. Við ákveðum hvort við kaupum frá snyrtivöruverkjum sem nota

lifandi dýr í vöruþróun sinni, hvort við tökum einnota þrjóna með asíska skyndibitanum, hvort við tökum bílinn í vinnuna, hvort við kaupum annan bíl fyrir heimilið, hvers konar bíl þá og svona er lengi hægt að telja.

Við þurfum öll að taka ábyrgð

á eigin neyslu og skoða hvernig neyslumynstur okkar hefur áhrif á umhverfi og samfélag. Í orði gerum við miklar kröfur til fyrirtækja og þurfum að fylgja því eftir á borði. Reynum að versla við fyrirtæki sem standa sig vel gagnvart samfélagi og umhverfi eða þá þrýsta á fyrirtækin sem við verslum við að gera betur. Mörg íslensk og erlend fyrirtæki eru farin að birta samfélagsábyrgðarskýrslur sínar á netinu og þannig er hægt að forvitnast um stefnu þeirra. Einnig er hægt að skoða hvort íslensk fyrirtæki séu félagar í Festu – miðstöð um samfélagsábyrgð fyrirtækja, en félagar gangast undir síðareglur þar sem lofað er að stunda ábyrga starfsemi og gefa rétta mynd af samfélagsábyrgð sinni.

Freyja Steingrimsdóttir verkefnastjóri hjá Festu – miðstöð um samfélagsábyrgð.

Nýleg könnun sýnir að viðskiptavinir eru ánægðir með umhverfisáherslu Nettó. Gunnar Egill Sigurðsson er framkvæmdastjóri verslunarsviðs Samkaupa sem reka meðal annars Nettó-verslanirnar.

Af hverju ekki að setja umhverfismálin á oddinn?

Samkaup hafa lagt áherslu á umhverfisvernd undanfarin tíu ár, meðal annars með því að veita afslátt af vörum sem nálgast síðasta sölundag, með átaki í sölu fjölnotapoka og styrkjum til menn- ingar-, æskulýðs- og íþróttastarfs. Undir Samkaup heyrja einnig Nettó, Kjörbúðin og Krambúðin.

Nettó hefur undanfarin ár lagt mikla áherslu á að leggja sitt af mörkum þegar kemur að umhverfisvernd og hefur með ýmsum hætti bætt starfsemi sína og verklag út frá umhverfislegu sjónarmiði.

„Upphafid má rekja til ársins 2008 þegar við byrjuðum mark- visst að vinna í sorpflokkun í öllum okkar verslunum. Þá voru aðrir lítið að spá í þessum málum en okkur fannst þetta mikilvægt,“ segir Gunnar Egill Sigurðsson, framkvæmdastjóri verslunars- sviðs Samkaupa, og bætir við að það sé fyrirtækinu mikilvægt að leggja sitt af mörkum til að vinna umhverfinu gagn. „Ráðist hefur verið í verkefni eins og til dæmis minni sóun sem gengur út á að veita stighækkandi afslætti af vörum þegar nær dregur síðasta söludegi, og átak í sölu á fjölnota- pokum,“ segir Gunnar Egill. „Þá má ekki gleyma diskósúpunni sem hefur verið boðið upp á á mörgum bæjarhátíðum landsins.“ Af öðrum verkefnum má nefna Strandhreinsunarátakið sem var unnið í samstarfi við Bláa herinn

og Landvernd en þá tóku starfs- menn Nettó sig saman ásamt íþróttafélögum á svæðinu og hreinsuðu strendur á Reykjanesi. „Árið 2017 markaði svo tímamót í sögu Nettó þegar klárað var að setja lok á allar frystikistur verslana sem skilaði sér í 40% orkusparnaði yfir árið. Síðustu ár hefur Nettó innleitt fullbúið rakakerfi í verslanir sem ýtt hefur undir frekari gæði og ferskleika í ávaxta- og grænmetisdeildum. Eins höfum við endurnýtt orku í sumum verslunum þar sem við tökum varma sem kemur frá kæli- vélum til notkunar í gólfhita.“

Þá hefur Nettó um ára- raðir lagt raunarlega á vogar- skálarnar á landsvisu þegar kemur að styrkjum til menn- ingar-, æskulýðs- og íþróttastarfs. „Stefna Nettó er að halda áfram slíkum verkefnum og leggja sitt af mörkum til samfélagsins,“ segir Gunnar og bætir við: „Nettó hefur jafnframt reynt eftir fremsta megni að versla í heimabyggð með það íslenska grænmeti sem í boði er hverju sinni. Samhliða kynningu og markaðssetningu á þessum málefnaflokki út á við hefur fyrirtækið haldið uppi öfluglu innra markaðsstarfi.“ Líður í innra markaðsstarfinu er t.d. að

” Til að mynda veitti Nettó yfir 171.000.000 kr. í afslætti af vörum sem merktar voru með minni sóun. Alls hafa verið gefnir og seldir 160.000 fjölnota- pokar undanfarin ár og sala plastpoka dregist saman um 20%.

halda námskeið fyrir starfsfólk í þessum málefnaflokki er snýr að nýsköpun og umhverfisvitund. „Með samstilltu átaki starfsfólks og viðskiptavina Nettó hefur náðst gríðarlega góður árangur,“ segir Gunnar Egill. „Til að mynda

veitti Nettó yfir 171.000.000 kr. í afslætti af vörum sem merktar voru með minni sóun. Alls hafa verið gefnir og seldir 160.000 fjölnotapokar undanfarin ár og sala plastpoka dregist saman um 20%. Nettó hefur jafnframt leitað lausna í að tengja netverslun og átak í notkun fjölnotapoka saman og í janúar 2018 voru t.a.m. allar pantanir sem bárust í gegnum netverslun afgreiddar í fjölnota- pokum án endurgjalds.“

Nettó hefur sett sér það að markmiði að vera leiðandi fyrir- tæki á sviði tæknilegra lausna á matvörumarkaðnum og opnaði fyrstu lágverðsnetverslunina í september 2017. „Nettó er sífellt að leita nýrra leiða til að þjónusta viðskiptavinum sína sem allra best og er netverslunin einn þátturinn í að koma til móts við breyttar þarfir og óskir viðskiptavina. Í netverslun Nettó geta viðskipta- vinir keypt vöru á aðgengilegan og þægilegan hátt. Viðskiptavinum býðst síðan að fá vöruna senda heim að dyrum eða að sækja á sölustað. Viðbrögðin hafa ekki látið á sér standa enda er stærsti kosturinn við netverslunina tíma- sparnaður. Þá má líka benda á að með því að keyra vörurnar heim verða samlegðaráhrif í akstri sem

fækkar keyrðum kílómetrum tölu- vert sem er gott fyrir umhverfið.

Öllum þessum verkefnum er svo fylgt eftir með mælingum til að meta hvar við stöndum hverju sinni og hvort við séum á réttri leið. Nýlega tókum við saman greiningu á sorpmálum fyrir árið 2017 og ánægjulegt er að sjá að við erum að ná markmiðum okkar í sorpflokkun fjórða árið í röð en alltaf má gera betur og nú leitum við leiða til að auka sorpflokkun enn frekar.“

En hvers vegna lætur Nettó sér svo annat um umhverfið? „Stjórn- endur og starfsfólk Nettó lítur á það sem okkar samfélagslegu ábyrgð að skilja betur við jörðina en við tökum við henni. Þannig að í stað þess að hugsa um hvers vegna við spyrjum við frekar af hverju ekki að setja umhverfis- málin á oddinn,“ segir Gunnar og bætir við: „Að lokum má geta þess að í nýlegri mælingu meðal viðskiptavina okkar sjáum við að þeir eru ánægðir með átak okkar í umhverfismálum og vilja sjá okkur stíga frekari skref í átt að betra umhverfi – við tökum þau skilaboð alvarlega og munum enn á ný setja okkur metnaðarfull markmið í umhverfismálum til komandi missera.“

Samfélagsábyrgð í verki

Vodafone hefur um árabil sýnt samfélagsábyrgð í verki, bæði með því að styðja við samfélagsleg verkefni en líka með breytni sinni í innra skipulagi fyrirtækisins.

Samfélagsábyrgð Vodafone skiptist í þrjú áherslusvið; sameiginlegt virði, sjálfbærni og hlítu sem er dregið af sögninni að hlíta eða fara að reglum,“ segir Sif Sturludóttir, forstöðumaður hjá Vodafone. „Áhersla er lögð á að hámarka jákvæð áhrif á umhverfið og samfélagið í heild og skapa þannig sameiginlegt virði fyrir félagið og alla hagsmunaaðila.“

Hún segir Vodafone sýna samfélagsábyrgð í verki með því að sinna hlutverki sínu af fagmennsku og ábyrgð. „Við leggjum okkar af mörkum við uppbyggingu og framþróun samfélagsins með því að veita mikilvæga þjónustu og stuðla að virkri samkeppni á markaðnum,“ segir hún og bætir við: „Við styðjum við nýsköpun og vinnum með íslenskum frumkvöðlum og nýsköpunarfyrirtækjum. Má þar sem dæmi nefna viðskiptaþróunarkeppnina Stökkpallinn sem Vodafone stofnaði í tengslum við Startup Iceland ráðstefnuna 2016. Vodafone var einnig einn af stofnaðilum viðskiptahraðalsins Startup Tourism en honum er ætlað að stuðla að faglegri undirstöðu hjá nýjum fyrirtækjum í ferðaþjónustu og dreifingu ferðamanna í kringum landið.“

Vodafone er einn aðalstyrktaraðili Slysavarnafélagsins Landsbjargar og bakhjarl KSÍ. „Við höfum einnig unnið náði með UN Women á Íslandi og UNICEF, Barnahjál Sameinuðu þjóðanna.“ Vodafone hefur hlotið gullmerki jafnlauna-

Vodafone leggur kapp á að sýna samfélagsábyrgð í verki og styrkir meðal annars KSÍ, Landsbjörg, UN Women og UNICEF. Þá hefur verið tekið mikið tillit til umhverfisins við hönnun og byggingu nýju höfuðstöðvanna á Suðurlandsbraut. Sif Sturludóttir er forstöðumaður hjá Vodafone.

„Áhersla er lögð á að hámarka jákvæð áhrif á umhverfið og samfélagið í heild og skapa þannig sameiginlegt virði.“

minnkað matarsóun verulega m.a. með því að nota minni matardiska. Í nýju höfuðstöðvunum var mikil áhersla lögð á góð birtuskilyrði og hljóðvist og við eflum lýðheilsu með vönduðum skrifborðsstólum og stillanlegum skrifborðum.“ Ákveðið var að vera eingöngu með LED-perur með tilliti til endingar, ljósgæða, hagkvæmni og áhrifa á umhverfið.

„Vodafone fékk í fyrra viðurkenningu sem „Fyrirmyndarfyrirtæki í góðum stjórnarháttum“ þriðja árið í röð,“ heldur Sif áfram en Vodafone var fyrst fyrirtæki á Íslandi til að innleiða tilnefningarnefnd vegna hæfismats á stjórnarmönnum. „Góðir stjórnarhættir leiða af sér betri rekstur og fyrirtæki fá viðurkenningu sem Fyrirmyndarfyrirtæki í góðum stjórnarháttum eftir úttekt sérstakra úttektaraðila. Við leggjum áherslu á aukna sjálfbærni og leggjum mikið upp úr því að halda jafnvægi á milli efnahags, umhverfis og samfélags auk þess að hlíta íslenskum lögum, reglum og hafa almenn viðmið í heiðri.“

úttektar PwC á Íslandi sem staðfestir að munur á launum karla og kvenna hjá Vodafone er minni en 3,5%. Í greiningu PwC er tekið tillit til áhrifa aldurs, starfsaldurs, fagaldurs, menntunar, starfshóps, stöðu gagnvart jafningjum, hæfniviðmiðs, stöðu í skipulagi og mannaforráða. Þá er upplýsingaöryggi mikilvægur þáttur í starfsemi Vodafone. „Vodafone hefur sett sér stefnu varðandi upplýsingaöryggi og leitast félagið eftir opnum og gagnsæjum samskiptum við alla hagsmunaaðila,“

segir Sif. „Félagið leitast við að lágmarka þær persónuupplýsingar sem falla til í starfsemi auk þess að skilgreina nákvæmlega rafræn spor viðskiptavina og standa vörð um þær upplýsingar.“

Sif segir að fyrir tæpum tveimur árum hafi verið unnið með öllu starfsfólki að stefnu í samfélagsábyrgð. „Þau áherslusvið sem urðu fyrir valinu eru afrakstur þeirrar vinnu. Við erum mjög ánægð með hvernig til tókst enda skiptir það okkur höfuðmáli að starfsfólkið

sjálft tengi við stefnuna. Vodafone styður starfsfólk í að stunda vistvænar samgöngur og veitir samgöngustyrk sem fólk er duglegt að nýta sér en almenningssamgöngur eru mjög aðgengilegar til og frá nýju höfuðstöðvunum á Suðurlandsbrautinni. Við skrifuðum undir loftslagsyfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna og vinnum eftir henni,“ segir Sif og bætir við: „Við leggjum mikinn metnað í að flokka sorp rétt og notum eingöngu fjölnota umbúðir og bolla. Við höfum

Mikill arður til samfélagsins

Samfélagsleg ábyrgð Neyðarlínunnar felst í auknum lífsgæðum almennings þegar kemur að björgun mannlífa og vörnum á umhverfi, eignum og mannvirkjum landsmanna.

Samfélagsleg ábyrgð er samþætt stefnu og starfsháttum Neyðarlínunnar,“ segir Magnús Hauksson, rekstrarstjóri Neyðarlínunnar, en með stefnu sinni vill Neyðarlínan leggja sitt af mörkum til að auka jákvæð áhrif af starfsemi sinni, samfélaginu til heilla.

Umhverfisstefna Neyðarlínunnar inniheldur meðal annars græna samgöngustefnu.

„Þar býðst starfsfólki að fá greitt sem nemur aðgangi að almenningssamgöngum, gegn því að minnst 60 prósent ferða til og frá vinnu séu með öðrum hætti en eigin akstri,“ útskýrir Magnús. Um helmingur neyðarvarða fékk greiddan samgöngustyrk árið 2017 og tveir starfsmenn nýta sér hleðslu á rafmagnsbílum í boði Neyðarlínunnar.

Vel þjálfað og hjálpsamt starfsfólk Neyðarlínunnar stuðlar að því að draga úr afleiðingum slysa og náttúruhamfara.

„Með starfsemi sinni og markvissum forvörnum og fræðslu skilar fyrirtækið miklum arði til samfélagsins. Til að mynda hefur Neyðarlínan, frá árinu 2004, og í samstarfi við Barnaverndarstofu, kynnt 112 sem barnaverndarnúmerið og berast nú um sex prósent allra barnaverndartilkyninga í gegnum 112,“ útskýrir Magnús.

Vatnsaflsdrifnar rafstöðvar Á undanförunum árum hefur

Magnús Hauksson, rekstrarstjóri 112.

Viðá var ekki um aðra orkukosti að ræða en dísilrafstöðvar sem gengu allan sólarhringinn og voru notaðir til þess 120 þúsund lítrar af eldsneyti á ári. Við höfum nú minnkað brennsluna í 10 þúsund lítra, sem er rúmlega 90 prósent minnkun.

Heimarafstöð við Laufafell að Fjallabaki sem leysti af hólmi rafstöð í gámi sem brenndi rúmlega 10.000 lítrum af dísilolíu á ári en nú svo til engu.

Neyðarlínan unnið að verkefni sem snýr að því að minnka brennslu jarðefniseldsneytis með tilheyrandi mengun.

„Í samstarfi við fjarskiptafélagin höfum við lagt kapp á að byggja upp og viðhalda neyðar- og öryggisfjarskiptum utan alfaraleiða til að auka öryggi almennings og auðvelda leit og björgun. Neyðarlínan hefur því haft umtalsvert um rekstur fjarskiptastaða utan alfaraleiða að gera. Þar hagaði viðá svo til að ekki var um aðra orkukosti að ræða en dísilrafstöðvar sem gengu allan

sólarhringinn allt árið og voru notaðir til þess 120 þúsund lítrar af eldsneyti á ári, sem samsvarar tæplega þreföldu því magni af koltvísýringi,“ upplýsir Magnús.

Stjórn Neyðarlínunnar ákvað því að ráðast í að minnka þessa miklu oliubrennslu með öllum tiltækum ráðum.

„Þá var ýmist farið í að setja upp litlar vatnsaflsdrifnar rafstöðvar (heimarafstöðvar), vindmyllur og sólarcellur, eða tengja staðina við dreifikerfi RARIK, sem var mikið verkefni, að hluta til unnið í samstarfi við Fjarskipta-

sjóð. Nú eru aðeins tveir staðir eftir á vegum Neyðarlínu sem keyra allt árið um kring og vonumst við til að þeim fækki í einn á þessu ári, en aðrir þrír eru með varavélar sem keyra einungis af og til,“ segir Magnús.

Neyðarlínan áformar að byggja í sumar einn stað sem leysir af hólmi stað sem aðrir eiga og er keyrður með jarðefnaeldsneyti.

„Stefna um minnkun notkunar á dísilolíu í framleiðslu rafmagns hefur gengið vel eftir, þótt markmiðin hafi aðeins fæst til í tíma eftir að fyrirtækið yfirtók enn fleiri dísilstöðvar frá hinum fjarskiptafélagunum árið 2014. Við höfum nú minnkað brennsluna niður í um 10 þúsund lítra á ári, sem er ríflega 90 prósent minnkun. Það sem eftir stendur kolefnisjöfnun við með Kolvið, og áfram verður leitað allra leiða til að minnka eldsneytisbrennslu. Aðgerðirnar spara mikið fé og gjaldeyri og er vatnsaflsrafstöðin hljóðlaus á meðan talsverður hávaði er frá oliurafstöð,“ segir Magnús.

Neyðarlínan er aðili að Festu, stofnun um samfélagsábyrgð. Hún fékk jafnlaunavottun VR í árslok 2013 og framhaldsúttekt 2014 og 2015, en þá hætti VR því verkefni. Í apríl 2017 fékk Neyðarlínan svo gullmerki jafnlaunavottunar PWC.

Sjá nánar á 112.is

Dagleg vinna að bæta okkur

Nói Sírius flytur inn kakó og kakósmjör frá Filabeinsströndinni. Fyrirtækið leggur mikla áherslu á að kanna vel framleiðslu- aðstæður þar í landi í samstarfi við alþjóðlega aðila, ekki síst til að stuðla að bættri lífsafkomu kakóbænda.

Í rekstri fyrirtækis sem sérhæfir sig í matvælaframleiðslu og leggur áherslu á samfélagsábyrgð á öllum stigum framleiðsluferlisins er sérstaklega mikilvægt að fylgjast með því hvernig innflutt hráefni eru framleidd. Nóa Sírius flytur inn kakó og kakósmjör frá Filabeinsströndinni í súkkulaðiframleiðslu sína og hefur lagt mikla áherslu á að kanna vel aðstæður og framleiðslu- hætti í samstarfi við alþjóðlega aðila. „Í dag er hægt að velja úr alls konar vottunum og samstarfsleiðum til að stuðla að samfélagslegri ábyrgð,“ segir Silja Mist Sigurkardóttir, markaðsstjóri Nóa Síriusar. „Eftir langan aðdraganda og rækilega könnun á möguleikum völdum við samstarf við Cocoa Horizons, sem eru samtök sem hafa að markmiði að styðja við sjálfbæran kakólandbúnað og stuðla að fræðslu, framsæknum framleiðsluháttum og bættri lífsafkomu kakóbænda.“

Samfélagið bætt

Fulltrúar frá Nóa fóru m.a. til Filabeinsstrandarinnar til að kynna aðstæðum frá fyrstu hendi og segir Silja að sú nálgun hafi verið mjög mikilvæg fyrir fyrirtækið. „Það kom ánægjulega á óvart að sjá hversu langt þetta starf teygir sig og hversu markvisst er unnið að því að bæta allt samfélagið. Meðal annars er boðið upp á betri menntun, tryggt aðgengi að heilbrigðisþjónustu, aðgang að hreinu vatni með því að grafa fleiri brunna, bændum er kennt að nýta landið betur og almennt er verið að byggja upp innviði samfélagsins. Við hjá Nóa erum mjög ánægð að geta lagt okkar af mörkum til svona uppbyggingar. Það skiptir líka miklu máli að allt þetta ferli er mjög gagnsætt og því auðvelt að fylgjast með því í hvað fjármunirnir fara.“

Góð tilfinning

Samstarfið hefur reynst ákaflega vel og segir Silja að reynslan hingað til sýni mjög skýrt að hagar fyrirtækisins og framleiðendanna fari vel saman. „Það sem sannfærði okkur um ágæti Cocoa Horizons var sú langtímahugsun sem birtist í starfi þeirra. Þetta er ekki bara hefðbundin framleiðsluvottun heldur er markmiðið að bændurnir hagnist á samstarfinu og að það sé ýtt undir sjálfbærni og þróun, bæði í kakóframleiðslunni sjálfri

„Það kom ánægjulega á óvart að sjá hversu langt þetta starf teygir sig og hversu markvisst er unnið að því að bæta allt samfélagið,“ segir Silja Mist Sigurkardóttir, markaðsstjóri Nóa Síriusar.
MYND/ERNIR

og í samfélaginu í heild. Það sem við sáum á staðnum var að þetta verkefni hefur mikil og jákvæð áhrif sem skila sér í betri lífsafkomu fyrir bændur, meiri uppskeru og betri afurðum.“

Samfélagsábyrgð hefur fengið auknið vægi í rekstri fyrirtækja á undanförunum tveimur áratugum, en hvaða máli skiptir sú áhersla fyrir Nóa Sírius? „Það skiptir mjög miklu máli fyrir okkur öll, bæði fyrirtæki sjálf og fyrir starfsfólkið. Það er góð tilfinning að vera starfsmaður hjá fyrirtæki sem

lætur gott af sér leiða og vinnur að jákvæðum og uppbyggilegum hlutum sem varða samfélagið.“

Hún segir neytendur orðna miklu meðvitaðri en áður um ábyrgð fyrirtækja gagnvart umhverfinu og samfélaginu í heild.

Um leið vilji þeir kaupa vörur sem endurspeglir þeirra eigin vilja til að byggja upp en ekki skaða. „Og það er okkar sýn líka. Neytandinn á að geta keypt vörur með góðri samvisku og vitað að kaupin verði ekki öðrum til skaða á einhvern hátt. Samfélagsábyrgð virkar þess vegna í báðar áttir því að ábyrgð fyrirtækisins og neytandans liggur saman. Fyrirtækið gefur neytandanum val og neytandinn veitir fyrirtækinu aðhald.“

Styrkja fjölda verkefna

Nói Sírius er eitt af sterkustu vörumerkjum landsins og er nátengt hátíðahaldi og gleðistundum. Hefur saga og staða fyrirtækisins mikið að segja þegar kemur að ákvörðunum um verkefni á sviði samfélagsábyrgðar? „Alveg klárlega. Nóa Sírius er í grunninn fjölskyldufyrirtæki sem hefur verið í eigu sömu fjölskyldna í nærri 100 ár. Fyrirtækið er byggt á þeim grunni að þetta snúist ekki bara um viðskipti heldur sé rekstur þess hluti af lífinu sem þýðir að fyrirtækið þarf að sýna ábyrgð í verki og skila þeirri sýn áfram til næstu kynslóðar.“

Fyrirtækið styrkir t.d. fjölda verkefna á hverju ári með ýmsum hætti að sögn Silju og leggur mikla áherslu á að bæta ýmsa þætti varðandi vörurnar okkar til að þær falli betur að því sem fólk vill sjá í dag. „Við leggjum til dæmis mjög

Nói Sírius flytur inn kakó og kakósmjör frá Filabeinsströndinni í súkkulaðiframleiðslu sína.

Markmiðið er að bændurnir hagnist á samstarfinu og að ýtt sé undir sjálfbærni og þróun.

mikla áherslu á að neytendur fái sem bestar upplýsingar á umbúðunum um vörurnar okkar, innihald, ofnæmisvalda og slíkt. Fyrirtækið hefur líka verið að vinna sérstaklega að því að minnka soun sem verður af umbúðum, bæði innan fyrirtækisins og af vörunum sjálfum. Umhverfismál skipta okkur miklu máli og þau krefjast þess að við séum sífellt að horfa á það hvernig við getum gert betur. Við veljum

vistvænni umbúðir umfram aðrar og veljum framleiðendur sem skilja eftir sig sem minnst kolefnisspor í umbúðaframleiðslunni.“

Standa sig vel

Aðspurð segir hún íslensk fyrirtæki standa sig vel þegar kemur að samfélagsábyrgð. „Íslensk fyrirtæki eru orðin mjög opin fyrir þessu og leggja sífellt meiri áherslu á að sýna samfélagslega ábyrgð. Kannski

hefur það líka jákvæð áhrif að það er mjög fljótt að fara út í almenna umræðu þegar kemur í ljós að eitthvað er ekki eins og það ætti að vera. Besta hvatningin er samt auðvitað viljinn til að gera eins vel og hægt er, bæði fyrir neytandann, samfélagið í heild og auðvitað okkur sjálf líka. Þetta er vinna sem þarf að bæta á hverjum degi og það gerir hana mjög mikilvæga og líka skemmtilega og áhugaverða.“

Svansvottaðar byggingar eru framtíðin á Íslandi

Byggingu á fyrsta Svansvottaða húsinu á Íslandi lauk á síðasta ári, einbýlishúsi í Garðabæ. Í sama hverfi mun rísa fyrsta Svansvottaða fjölbýlishúsið á Íslandi. Fleiri Svansvottaðar byggingar myndu gjörbreyta framboði á umhverfisvænni byggingarvörum.

Guðrún Lilja Kristinsdóttir er sérfræðingur hjá Umhverfisstofnun. MYND/ANTON BRINK

Guðrún Lilja Kristinsdóttir, sérfræðingur hjá Umhverfisstofnun, segir að svo virðist sem það sé vitundarvakning hjá almenningi varðandi umhverfisvernd og Svansvottun. „Sérstaklega vegna þess mikla hraða sem á sér stað í byggingageiranum, því það vill hafa í för með sér að gæðin gleymast en Svanurinn tryggir einmitt gæði bygginga. Við eyðum jú stærstum hluta lífs okkar innandyra og skiptir því öllu máli hvernig staðið er að efnisvali og að heilnæm innivist sé tryggð,“ segir hún.

Fleiri vilja gæði

Fólk er meira orðið vakandi fyrir að vanda til verka og velja umhverfisvæn efni í byggingar. Guðrún segir að hugsunin sé að breytast. „Innivist hefur verið talsvert í umræðunni, meðal annars tengt raka og myglu. Mikil vitundarvakning er þessa stundina varðandi þau áhrif sem efnisval hefur á inniloft, en í Svansviðmiðum er tryggð lágmörkun skaðlegra efna bæði fyrir heilsu okkar og umhverfið. Einnig held ég að fólk sé að átta sig á því að vottun er gæðastimpill

og vottun vörunnar tryggir gæði hennar. Einnig er vert að fagna því að á undanhaldi er sú mýta að vottaðar vörur séu dýrari.

Umhverfisstofnun er umsjónaradili Svansmerkisins á Íslandi, sér þar af leiðandi um þær umsóknir sem berast, hefur eftirlit með leyfishöfum og gefur út Svansleyfi. Þegar kemur að byggingum þá eru teikningar yfirfarnar og farið yfir gæðamál umsækjanda. Einnig þarf öll efnavara og byggingarefni að uppfylla strangar kröfur og fara inn í samþykktarferli hjá Svaninum.

Svansvottaðir skólar

„Það eru tvær aðferðir sem hafa verið notaðar hérlandis, BREEAM og Svanurinn, en báðar eru þær viðurkenndar vottunaraðferðir fyrir byggingar. Svanurinn takmarkast þó við íbúðarhúsnæði og skólabyggingar. Við höfum orðið vör við þá umræðu að nýbyggingar á vegum ríkis og sveitarfélaga skuli að hluta til vera vottaðar. Við munum á næstu mánuðum kynna fyrir sveitarfélögum kosti þess að byggja Svansvottaða leik- og grunnskóla, en það er einmitt einn

“ Mikil vitundavakning er þessa stundina varðandi þau áhrif sem efnisval hefur á inniloft en í svansviðmiðum er tryggð lágmörkun skaðlegra efna bæði fyrir heilsu okkar og umhverfið.

af okkar viðkvæmstu hópum og á okkar ábyrgð að tryggt sé öryggi í umhverfi barna.“

Guðrún segir að á haustmánuðum hafi verið kynnt ný viðmið Svansins fyrir endurbætur húsnæðis. „Þá er verið að horfa á stærri framkvæmdir en það er velkomin viðbót þar sem Svansvottun húsa hefur hingað til eingöngu náð til nýbygginga og getum við með þessum nýju viðmiðum haft áhrif á að vel sé staðið að endurbótum húsa. Í þessum viðmiðum er hægt að votta endurbætur á skrifstofuhúsnæði og býður það upp á mikla möguleika þar sem vinnuveitendur geta boðið starfsfólki sínu upp á betra vinnuumhverfi.“

Svansvottaðar byggingar

Á Norðurlöndunum sem og annars staðar er vaxandi áhugi á bæði vottunum sem og sjálfbærum byggingum sem jafnvel framleida það mikið af eigin orku að þær selja inn á raforkukerfið. Stærstu byggingarfélögin á Norðurlöndunum eru farin að byggja Svansvottaðar byggingar. Sum hafa það jafnvel sem meginreglu að fylgja kröfum Svansins, enda hafa þær sannað gildi sitt sem metnaðarfullar umhverfiskröfur sem jafnframt eru skýrar og raunhæfar í framkvæmd,“ segir Guðrún.

Lærðu að þekkja merkin

UMHVERFISMERKI

LÍFRÆN RÆKTUN

Purfum öll að sýna ábyrgð

ISS er eitt af fyrstu fyrirtækjunum sem varð aðili í Festu. Fyrirtækið er leiðandi í fasteignaumsjón, býður fjölbreytta þjónustu á fyrirtækjamarkaði og hefur samfélagsábyrgð að leiðarljósi.

Við hjá ISS teljum mikilvægt að fyrirtæki leggi áherslu á samfélagsábyrgð og skipuleggi starfsemi sína með markvissum og gagnsæjum hætti þannig að áhrif starfseminnar verði jákvæð fyrir samfélagið,“ segir Björk Baldvinsdóttir sem er sviðsstjóri sölu- og viðskiptaþróunar hjá ISS og hefur unnið hjá fyrirtækinu í átján ár.

Hún segir það auka trúverðuleika fyrirtækja að miðla upplýsingum á skipulegan og gagnsæjan hátt, og að það skipti máli bæði fyrir fólk og umhverfi.

„Að starfa í samfélagi, hvort heldur sem einstaklingur eða fyrirtæki, kallar á að allir sýni ábyrgð og beri virðingu fyrir samborgurunum, samfélaginu í heild og umhverfinu. Við trúum því að til lengri tíma byggist góður árangur fyrirtækisins á jafnvægi á milli félagslegra-, umhverfis- og efnahagslegra þátta í rekstri okkar,“ segir Björk.

Virðing fyrir umhverfinu

Stefna ISS er að vera í fararbroddi íslenskra fyrirtækja í að minnka mengun frá eigin starfsemi og leitast þannig við að vera til fyrirmyndar á sviði umhverfismála og samfélagsábyrgðar.

„Á síðastliðnum tíu árum hefur ISS minnkað notkun á ræstingaeftum um 60,8 prósent á hvern ræstan fermetra, en 96,1 prósent ræstingaeft og hreinsiefna eru Svansvottuð og allar rekstrarvörur í notkun ISS eru Svansvottaðar,“ útskýrir Björk.

Á undanförunum árum hefur ISS einnig unnið markvisst að minnkun eldsneytis með því að skipta út bílaflota fyrirtækisins. „ISS var í góðum hópi fyrirtækja

sem undirrituðu yfirlýsingu um loftslagsmál 16. nóvember 2015 og tekur því þátt í að ná sameiginlegum loftslagsmarkmiðum Íslands með ríkjum ESB. Í rekstri fyrirtækisins leggjum við áherslu á að borin sé virðing fyrir umhverfinu og að lögð sé áhersla á að lágmarka skaðsemi rekstrarins við náttúruna,“ segir Björk.

Stolt af virkum stefnum

ISS þjónustar fjölmörg fyrirtæki á höfuðborgarsvæðinu með hádegismat og hefur unnið markvisst að betri nýtingu hráefnis.

„Markmið okkar er að vinna náði með viðskiptavinum í að bæta nýtingu og minnka matarsóun. Við höfum tekið hugbúnað í notkun sem heldur utan um það magn sem fer út úr húsi og það sem kemur síðan til baka, en þannig getum við betur sett okkur markmið þegar kemur að nýtingu og séð í hverju sóunin er fólgin. Við leggjum líka áherslu á snyrtilegt umhverfi, bestu aðferðir og tækni við flokkun, geymslu og urðun á sorpi,“ útskýrir Björk.

Hún segir mikilvægt að innleiða samfélagslega ábyrgð inn í verkferla og upplýsa, hvetja og virkja starfsfólk til að vinna saman að markmiðum og verkefnum sem lágmarka skaðsemi við náttúruna.

„Öryggismál eru umfangsmikil innan ISS og er unnið ötulllega við að ná markmiðum með betri verkferlum, kennslu, fræðslu og búnaði til að lágmarka og helst koma alveg í veg fyrir slys og óhöpp. ISS var eitt þriggja fyrstu fyrirtækjanna til að hljóta jafnlaunavottun og lítum við á vottunina sem hluta af samfélagslegri ábyrgð,“ segir Björk en áður hafði ISS unnið eftir

Björk Baldvinsdóttir er sviðsstjóri sölu- og viðskiptaþróunar hjá ISS.

Pað er mikilvægt að innleiða samfélagslega ábyrgð inn í verkferla og upplýsa, hvetja og virkja starfsfólk til að vinna saman að markmiðum og verkefnum sem lágmarka skaðsemi við náttúruna.

jafnréttisáætlun í fjölda ára ásamt því að vera framarlega í jafnréttismálum.

„Hjá ISS eru 72 prósent stjórnenda og millistjórnenda konur. Við bjóðum upp á sveigjanlegan vinnutíma eins og kostur er og hægt að koma því við, markvissa starfsþróun og erum með starfsmannaviðtöl við alla okkar starfsmenn á hverju ári. Þá er ISS með virkar stefnur sem við erum stolt af og við leggjum mikla áherslu á, eins og viðbragðsáætlun í eineltismálum og umhverfis- og gæðastefnu.“

Gæðaframleiðsla í sátt við náttúru og umhverfi

Mjólkursamsalan tekur stór skref í umhverfismálum.

Mjólkursamsalan er félagi í Festu – miðstöð um samfélagsábyrgð og horfa stjórnendur og starfsmenn fyrirtækisins í ríkari mæli á það hvar hægt er að hnika til og breyta í starfseminni svo umhverfisspor þess séu mörkuð af ábyrgð. MS leggur áherslu á gæðaframleiðslu í sátt við náttúruna og umhverfið, enda eru umhverfismál meðal forgangsmála fyrirtækisins. MS hefur sett sér það markmið að minnka losun á úrgangi út í umhverfið, minnka orkunotkun og bæta hráefnisnýtingu og jafnframt er lögð rík áhersla á að hvetja neytendur til að skila notuðum umbúðum til endurvinnslu.

Árið 2017 tók MS nokkur stór skref í umhverfismálum. „Við skiptum mjólkurfarnunum okkar út fyrir nýjar og umhverfisvænni fernur sem eru ekki eingöngu endurvinnanlegar heldur jafn-

framt búnar til úr endurnýjanlegu hráefni úr plönturíkinu. Ferska mjólkinn okkar sem við setjum í 25 milljón fernur árlega fer nú í umbúðir gerðar úr pappa úr ábyrgri skógrækt og plasti sem framleitt er úr sykurreyr,“ segir Guðný Steinsdóttir, markaðsstjóri MS. MS er fyrsta fyrirtæki sinnar tegundar í heimi sem setur allar mjólkurfarnur í þessar umbúðir sem eru þær umhverfisvænstu sem völ er á fyrir drykkjararmjólk og við þessa breytingu varð kolefnisspor fernanna 66% minna en áður. Fyrir þessar breytingar var MS tilnefnt til Fjöreggsins fyrir lofsvert framtak á matvæla- eða næringarviði og var tilnefningin mikil viðurkenning fyrir fyrirtækið.

Á síðasta ári var í samstarfi við Kaupfélag Skagfirðinga opnuð ný verksmiðja á Sauðárkróki þar sem hágæða próteinduft er unnið úr mysunni sem fellur til við framleiðslu osts. „Þar er nú framleitt úr 54 milljónum litra af mysu sem áður fóru til spillis og auk próteinduftsins er stefnt að framleiðslu etanóls í náinni framtíð. Són nýtanlegra hráefna minnkaði þannig í framleiðslu okkar og

MS leggur áherslu á gæðaframleiðslu og fylgist vel með þróun mála í umhverfisvænum umbúðalausnum fyrir matvæli.

eftir að framleiðsla etanóls hefst mun aðeins hreint vatn renna til sjávar,“ segir Sunna Gunnars Marteinsdóttir, verkefnastjóri í upplýsinga- og fræðslumálum MS.

Frá árinu 2008 hefur MS notað endurnýtanlega plastbakka sem ytri umbúðir fyrir skyr- og jógurt-dósir og er þeim safnað saman í verslunum og nýttir aftur hjá MS. Í dag eru um 60% af bökunum endurnýttir og stefnum við á enn betri nýtingu þar. Eins má nefna mjólkurvagna og aðra vagna sem nýttir eru aftur og aftur, fyrir-

tækinu og verslunum til mikils hægðarauka – svo ekki sé minnst á umhverfislegan ávinning.

Allt ofangreint er liður í umhverfisstefnu og samfélagslegri ábyrgð MS. „Við stefnum ótraud áfram á þessu ári þar sem ætlunin er að halda áfram að gera betur og fylgja eftir síðasta ári,“ segir Sunna og Guðný bætir við: „Við horfum m.a. til þess á árinu 2018 að flytja

drykkjarvörur úr plasti í umhverfisvænar pappafarnur þar sem mögulegt er og munu Ab drykkir, létt drykkjarjógurt og KEA skyrdrykkir flytjast yfir í pappafarnur. Enn fremur munum við fjarlægja plastríði af G-mjólkinni sem við vitum að margir neytendur koma til með að fagna og fylgjast áfram með þróun mála á umhverfisvænum umbúðalausnum fyrir matvæli.“

Í fararbroddi þegar kemur að umhverfismálum

Samskip leggja sig fram um að gera hlutina vel, hvort heldur sem það snýr að þjónustu við viðskiptavini, aðbúnaði og öryggi starfsfólks, eða skyldum við samfélag og umhverfi. Til að mynda setur fyrirtækið sér metnaðarfull markmið í umhverfismálum og hefur náð markverðum árangri á mörgum sviðum.

Pálmar Óli Magnússon, forstjóri Samskipa á Íslandi, segir meðvitund um samfélagsábyrgð fyrirtækja alla tíð hafa verið leiðarstef í starfsemi. „Það er okkur til dæmis metnaðarmál að vera í fararbroddi þegar kemur að því að taka upp nýja tækni og aðferðir sem minnka umhverfisáhrif starfseminnar,“ segir hann. Vöruflutningur, hvort heldur sem er innanlands eða á milli landa, er nauðsynleg innviðabjónusta sem enginn getur verið án og fyrirtækið taki mjög alvarlega ábyrgð sína á að takmarka neikvæð umhverfisáhrif sem af honum stafar. Þá fylgi því líka fjölbættur ávinningur að draga úr orkunotkun, fyrir fyrirtækið og samfélagið í heild. Það leiði til aukinnar hagræðingar í starfsemi og minnki umhverfisfótspor fyrirtækisins um leið og dregið sé úr innflutningi á eldsneyti og sóun á orkuauðlindum heimsins. „Orkusparandi aðgerðir tikka í öll boxin.“

Enn metnaðarfullra útblástursmarkmið

Í þessu felist rauði þráðurinn og mesta áskorunin hjá flutningafyrirtækjum. „Í sjálfu sér styrum við því ekki beint hversu mikið er flutt, hvaðan varan er keypt eða hvert hún er seld.“ Áherslan er á hvernig koma megri vörurni á milli staða á sem hagkvæmastan hátt. Þar sé annars vegar horft til þess að draga úr orkunotkuninni, svo sem með því að hámarka nýtinguna í flutningakerfunum þannig að orkunotkun á hverja flutningseiningu sé lægri, og hins vegar til þess að nota sem hagkvæmust flutningatæki. Samskip fylgjast jafnframt með tækniframförum og eigi í margvíslegu samstarfi um tækniþróun og einsetji sér að vera í fararbroddi með þeim sem kjark hafi og frumkvæði til að hagnýta nýja tækni.

Ög árangurinn lætur ekki á

Pálmar Óli Magnússon, forstjóri Samskipa á Íslandi, segir rauðan þráð í starfsemi fyrirtækisins að draga úr skaðlegum umhverfisáhrifum þeirrar nauðsynlegru innviðabjónustu sem flutningastarfsemi sé sannarlega. Ávallt sé leitast við að nota tækni og búnað sem hefur minni neikvæð áhrif. MYND/ANTON BRINK

„Við höfum því sett okkur nýtt og enn metnaðarfullra markmið um að fara niður í 110 grömm á tonnkilómetra fyrir 2020.“

sér standa. Markmið sem Samskip settu sér um minni útblástur gróðurhúsalofttegunda í innanlandsflutningum til ársins 2020, að fara úr 124 grömmum koltvísýringis á hvert flutt tonn á kílómetra árið 2015 niður í 115 grömm, náðust til dæmis á síðasta ári og vel það þegar útblásturinn var kominn niður í 112,7 grömm. „Við höfum því sett okkur nýtt og enn metnaðarfullra markmið um að fara niður í 110 grömm á tonnkilómetra fyrir 2020,“ segir Pálmar. Í árangrinum endurspeglar að stórum hluta bætt nýting á flutningskerfunum. „Og með reglulegri endurnýjun á trukkaflothanum tryggjum við að við séum alltaf með nýjustu og sparneytnustu flutningabíla á okkar þjónustu.“

LNG er spennandi kostur fyrir skipin

Í skipaflutningum er markmið Samskipa að útblásturinn fari í 38 grömm árið 2020, úr 42 grömmum 2015, en þar hefur róðurinn verið

þyngri því útblásturinn í fyrra fór í 47 grömm. „Þarna er við að eiga breytur sem fyrirtækið hefur ekki vald á,“ segir Pálmar, en þegar uppgangur er í efnahagslífinu eykst innflutningur á vörum, á meðan útflutningur frá landinu helst nokkurn veginn sá sami. „Þá verður til tímabundið ójafnvægi í flutningunum með tilheyrandi óhagræði.“ Skipin koma heim hlaðin vörum og kölluð til auka-skip á stundum vegna innflutningsins, en eru léttari á útleiðinni.

Pálmar segir stöðugt horft til leiða til að bæta orkunýtingu. Þannig sé til dæmis spennandi að horfa til reynslunnar af skipum samstæðunnar í Noregi, sem fylgt hafi kaupunum á Nor Lines AS á síðasta ári. Árið 2015 tóku Samskip við rekstri skipanna Kvitnos og Kvitbjörn sem brenna fljótandi jarðgasi (LNG). Skipin falli vel að sjálfbærri stefnu Samskipa og losi til dæmis ekki köfnunarefnisoxíð (NOx) út í andrúmsloftið, lágmarki losun á brennisteinsdíoxíði (SOx) og losi 70 prósent minna af koltvísýringi á hvert flutt tonn á kílómetra heldur en vöruflutningabifreiðar. Þau séu umtalsvert hagkvæmari þegar kemur að orkunýtingu í samanburði við skip sem brenni hefðbundinni skipaolíu.

„Þetta er dæmi um orkugjafa sem verið er að prófa sig áfram með að nota í skipum,“ segir hann. Þannig verði horft til nýjustu lausna þegar kemur að endurnýjun í skipaflotanum. „En vandamálið við að nota orkugjafa á

„Það er okkur mikilvægt að góður starfsandi sé á vinnustöðvum Samskipa.“

borð við til dæmis raforku á lengri flutningsleiðum er að ennþá er tiltölulega dýrt að geyma raforku. Til að sigla yfir hafið þarf svo mikið magn af orku og það eru engar hleðslustöðvar á leiðinni.“

Endurvinnsla og góður andi

Áherslu á umhverfisvernd segir Pálmar ná til allra þátta starfseminnar. Til dæmis sé í frystiflutningum leitast við að nota ávallt nýjustu tækni og búíð að fjárfesta í búnaði og nýjum kælimiðlum sem hafi minni neikvæð áhrif á umhverfið en hefðbundnir. Þá hafi Tæknideild Samskipa um áratuga-skeið unnið náð með gámaframleiðendum við að bæta hönnun og efnisval gáma. „Gámar Samskipa í dag eru um 960 kílóum eða 20 prósentum léttari en þeir voru fyrir 20 árum sem dregur úr orkunotkun.“

Samskip hafa líka unnið markvisst að því að draga úr pappírs- og matarsóun, dregið úr plastnotkun, svo sem með því að hætta notkun

einnota plastmála á vinnustöðvum sínum, auka endurvinnslu og auka hlutfall rafmagnsbíla í fyrirtækjabílaflotanum. Árið 2015 var hlutfall endurnýtanlegs sorps hjá Samskipum á Íslandi 46 prósent, en er nú komið yfir 55 prósent og markmiðið að hlutfallið fari í 60 prósent 2020. „Það fer heimlíkið í gegn hjá okkur af umbúðum og sjóbúnaði og öðru sem tengist flutningunum og við höfum sett okkur skýr markmið um að flokka betur og auðvelda endurnýtingu í stað þess að þetta sé urðað í stórum stíl.“

Fyrir utan umhverfismál leggja Samskip sig síðan fram um að vera góður vinnustaður á allan hátt. Það hafi bein áhrif á starfsánægju, dragi úr tjónum og frávikum og hafi jákvæð áhrif á öllum vinstöðvum. „Meðvitund um öryggi og öryggismál er mikið gæðamál sem hjálpar okkur við allt sem við gerum, að draga úr sóun og taka ekki óþarfa áhættu og svo framvegis,“ segir Pálmar. Þá sé kynbundinn launamunur ekki að finna hjá fyrirtækinu, enda hafi Samskip í fyrstu atrennu fengið gullmerki í jafnlaunaúttekt PwC. Þar hafi haft áhrif að Samskip hafa ávallt haft að leiðarljósi að jafnræði sé meðal starfsmanna, óháð kyni, uppruna eða trúarbrögðum. „Samskip hafa líka skrifað undir sáttmála gegn einelti, áreitni og ofbeldi og við leggjum áherslu á jákvæð og uppbyggjandi samskipti. Það er okkur mikilvægt að góður starfsandi sé á vinnustöðvum Samskipa.“

Einstök sérfræðipækking á umhverfismálum

Circular Solutions er ungt fyrirtæki sem sérhæfir sig í umhverfisláusnum. Sýn þess er skýr: að hafa jákvæð áhrif á framtíð jarðar og hjálpa aðilum að mæta sínum sjálfbærnimarkmiðum og leggja þannig sitt af mörkum til þess að Ísland uppfylli Parísarsáttmálann fyrir árið 2030.

Í Circular Solutions er samankomin yfirgripsmikil þekking og reynsla á sviði umhverfismála. Tveir stofnenda þess eru með doktorspróf á því sviði og þá hefur stofnendateymið bæði kennt og stundað rannsóknir, m.a. í lífsferilsgreiningu (LCA) og sjálfbærum lausnum við Háskóla Íslands, DTU og SDU í Danmörku undanfarin ár. „Þessi þekking og reynsla lágmarkar kostnað viðskiptavina okkar við að uppfylla kröfur og reglugerðir sem og að innleiða réttar og góðar aðferðir við að minnka kolefnisspor og önnur umhverfisáhrif,“ segir Bjarni Herrera, framkvæmdastjóri.

Lausnamiðaðar greiningar og kvik framsetning

„Á undanförunum dögum hafa komið út fyrstu ársskýrslur fyrirtækja sem upplýsa um ófjárhagslegar upplýsingar vegna nýrra reglna. Nokkur fyrirtæki hafa nýtt sérþekkingu okkar við þessa vinnu og skilað inn svokölluðu ESG-uppgjöri. Í slíku uppgjöri koma fram upplýsingar um umhverfismál, samfélagsmál og stjórnaðhætti,“ segir Hafþór Ægir, einn af stofnendunum, og bætir við að þetta sé mjög jákvætt skref í átt að sjálfbærari rekstrarháttum fyrirtækja.

Hafþór segir að stefna Circular Solutions sé að greiningarvinnan komi að gagni fyrir viðskiptavinum, til dæmis við stefnumótun fyrirtækja.

Bjarni Herrera Þórisson framkvæmdastjóri og dr. Hafþór Ægir Sigurjónsson, stofnandi og vörustjóri. MYND/ANTON BRINK

Einnig að hægt sé að vinna skilvirkt að réttum markmiðum með hagkvæmum lausnum. „Unnið er með lausn sem líkir eftir viðskiptagreið en sýnir þessa ófjárhagslegu þætti á svipaðan hátt með lykiltölum til þess að rekja og vakta framvindu.“

Greiningar á ESG-þáttum geta líka gagnast aðilum innan fjármála-geirans fyrir ábyrgar fjárfestingar, bæði þegar kemur að greiningu á einstaka verkefnum, en einnig á

eignasöfnum t.d. lífeyrissjóða, að sögn Hafþórs.

Fjármálamarkaðurinn – grænar fjárfestingar

Bjarni bendir á að miklar sviptingar hafi átt sér stað á sameiginlegum vettvangi fjármálamarkaða og umhverfisvisinda, m.t.t. greininga eignasafna og grænna fjárfestinga. „Fjármálamarkaðir eru í lykilstöðu þegar kemur að fjármögnun

umhverfisvænna eða sjálfbærra verkefna. Hins vegar þurfa möguleg fjárfestingaverkefni að vera metin með tilliti til umhverfislegs ávinnings, enda er gagnsæi til fjárfesta lykilatriði,“ segir hann.

„Græn skuldabréf er dæmi um hratt vaxandi „græna“ fjármálaafurð. Virði grænna skuldabréfa á heimsvísu hefur þrefaldast undanfarin fjögur ár og er virði útgefna skuldabréfa áætlað um

220 milljarðar Bandaríkjadala árið 2018. Græn skuldabréf eru talin mjög traust og nær framboð þeirra ekki að anna eftirspurn þrátt fyrir gríðarlega vaxandi markað,“ upplýsir Bjarni.

Circular Solutions sérhæfir sig í að meta umhverfisáhrif undirliggjandi verkefna grænna fjármálaafurða út frá eðli þeirra. Tryggt er að verkefnið uppfylli kröfur um græn verkefni svo líkur séu auknar á að verkefnið fái sem hæsta ein-kunn matsaðila. Slík vinna, sé rétt og faglega að henni staðið, getur skilað sér í betri kjörum. Þá annast Circular upplýsingagjöf út líftíma skuldabréfanna sem fjárfestar eru að gera frekari kröfur um.

„Ísland er í áhugaverðri stöðu sé litið til ýmissa verkefna sem gjarnan ber á góma, svo sem uppbyggingar innviða fyrir rafbílur og almenningsamgöngur, verkefna sem þarf að fjármagna. Mikilvægt er að standa gaumfæilega að greiningu umhverfisáhrifa af slíkum verkefnum en verkefnið þurfa að vera gríðarlega umfangsmikil á næstu 12 árum ætluð við að standast Parísarsáttmálann, eins og kom fram í skýrslu Hagfræðistofnunar á síðasta ári,“ segir Bjarni að lokum.

Nánari upplýsingar fást á heimasíðunni: www.circularsolutions.is.

Ísland bezt í heimi?

Á Íslandi eru nær 20.000 fyrirtæk (SA 2017). Flest þeirra eru af miðlungsstærð eða smærri en t.d. borga fyrirtæki með 9 starfsmenn eða færri yfir 37.000 Íslendingum laun upp á meira en 140 milljarða.

Þrátt fyrir að flestir Íslendingar vinni fyrir eða jafnvel eigi fyrirtæki þá telur einungis um helmingur Íslendinga fyrirtæki hafa jákvæð áhrif á samfélagið en jákvæð (Festa og Gallup 2014 og 2016). Nágrannar okkar í Danmörku hafa miklu meiri trú á fyrirtækjum í landinu og meira að segja Írar, sem lentu jafn illa í efnahagshruninu og við, telja almennt að fyrirtæki hafi frekar jákvæð áhrif á samfélagið en neikvæð.

Fyrirtæki, stór og smá, eiga það sameiginlegt að hafa ákveðin áhrif.

En af hverju erum við neikvæðari en löndin sem við berum okkur helst saman við?

Áhrif og ábyrgð

Fyrirtæki, stór og smá, eiga það sameiginlegt að hafa ákveðin áhrif.

Þau hafa bæði áhrif inn á við, til að mynda á starfsfólk, og út á við á samfélag og umhverfi. Áhrifin geta verið misjöfn eftir stærð og starfsemi, en áhrifum fylgir alltaf ábyrgð.

Samfélagsábyrgð fyrirtækis felur í sér að fyrirtækið axli ábyrgð á þeim afleiðingum sem ákvarðanir og athafnir þess hafa á bæði náttúruna og samfélagið þar sem það starfar. Þannig ber fyrirtækið ábyrgð á þeirri mengun sem starfsemi þess veldur og fyrirtækið ber ábyrgð á því að starfsfólk þess og undirverktakar þess fái notið lögbundinna réttinda.

Áður fyrr var algengt að samfélagsábyrgð fyrirtækja snerist aðallega um góðgerðarmál, t.a.m. styrki til íþróttafélaga en í dag snertir það velflesta þætti í starfsemi fyrirtækja. Viðskiptasiðferði, umhverfismál, vinnuvernd, jafnrétti og aðgerðir gegn spillingu eru lykilhugtök þegar kemur að samfélagsábyrgð.

Fyrirtæki þurfa að taka afstöðu

Sífelld fleiri íslensk fyrirtæki setja sér opin og mælanleg markmið tengd samfélagsábyrgð. Til að lifa af í viðskiptaumhverfi nútímans þurfa fyrirtæki nefnilega að taka afstöðu, gagnvart stjórnarháttum, gagnvart samfélagi og umhverfi.

Neytendur gera sífelld meiri kröfur til fyrirtækja sem bjóða þeim vörur, margir huga t.d. að því

hvort umbúðir séu endurvinnanlegar, hvort hugað sé að velferð dýra við gerð vörunnar og að vel sé farið með starfsfólk. Fólk í atvinnuleit leitast sér í auknum mæli að atvinnurekendum sem er annst um fólk og umhverfi jafnt sem hagnað. Sífelld fleiri fjárfestar huga einnig að samfélagsábyrgðarstefnu fyrirtækja þegar taka á ákvörðun um fjármagn. Þannig er ekki einungis mikilvægt að fyrirtæki séu samfélagslega ábyrgð, þau verða líka að miðla starfi sínu inn á við til starfsfólks, til framtíðarstarfsfólks, fjárfesta og almennings héraðs og erlendis til að samfélagsábyrgðarstefnan hafi tilætluð áhrif.

Ábyrgð stjórnvalda

Þótt ábyrgð fyrirtækja sé rík þá geta stjórnvöld gert ýmislegt til að styðja við þau. Lagaumgjörð þarf að styðja við stefnumótun fyrirtækja um samfélagsábyrgð og sjálfbærni og þarf að vinna í virku samráði við atvinnulíf.

Markmið Festu er að íslensk fyrirtæki verði í náinni framtíð þekkt fyrir samfélagsábyrgð sína. Því markmiði verður einungis náð ef vinnum öll saman; stjórnvöld, stofnanir, fyrirtæki, starfsfólk og neytendur.

Freyja Steingrimsdóttir verkefnastjóri hjá Festu – miðstöð um samfélagsábyrgð.

Verkfræðistofan EFLA leggur mikla áherslu á umhverfisvernd. MYND/STEFÁN

Kolefnishlutlaus EFLA

EFLA leggur mikla áherslu á að hafa jákvæð áhrif, bæði á umhverfið og samfélagið. Fyrirtækið hefur náði og gott samband við vinnumarkaðinn og háskólasamfélagið og setur mikinn kraft í að vera umhverfisvænt, bæði í daglegum rekstri og þeim verkefnum sem fyrirtækið vinnur að.

EFLA býður upp á mikla og fjölbreytta þjónustu á öllum sviðum verkfræði og tækni og öðrum tengdum greinum,“ segir Ingunn Ólafsdóttir, mannauðs- og stjóri EFLU. „Við verðum 45 ára í ár og hjá okkur starfa tæplega 400 starfsmenn. Meginstarfsemi okkar er á Íslandi, en við erum með dótturfyrirtæki bæði í Noregi og Svíþjóð og tókum þátt í ýmsum verkefnum í fleiri löndum.

EFLA er mannauðs- og þekkingarfyrirtæki með mjög hátt menntunarstig og við leggjum mikið upp úr nýsköpun og þróun starfsmanna okkar og að skapa þeim þannig tækifæri til sifelldrar þróunar í starfi,“ segir Ingunn.

„Við leggjum mikla áherslu á gildin okkar þrjú í öllum okkar störfum,“ segir Ingunn. „Þau eru samvinna, traust og hugrekki. Svo erum við með skemmtilegt slagorð, sem er „allt mögulegt“. Það hefur í raun tvíþætta merkingu, annars vegar að við gerum allt mögulegt og að hjá okkur er allt mögulegt.“

„Á árinu 2017 unnum við 2.700 verkefni sem snerta uppbyggingu og þróun samfélagsins,“ segir Helga Jóhanna Bjarnadóttir, sviðsstjóri umhverfisviðs EFLU. „Þannig að við höfum jákvæð áhrif á ýmsan hátt.“

Mikil áhersla á jákvæð áhrif

„Árið 2015 ákváðum við að skrifa undir Global Compact sáttmála Sameinuðu þjóðanna varðandi

samfélagslega ábyrgð og síðan þá höfum við gefið út árlega skýrslu um árangurinn varðandi hin 10 viðmið Global Compact,“ segir Ingunn. „Þegar við fórum að vinna fyrstu skýrsluna, var virkilega gaman að sjá hvað við í gegnum tíðina vorum í raun og veru búin að gera mikið í þeim atriðum sem hin 10 viðmið ganga út á.

Hluti Global Compact sáttmálans tengist atriðum sem varða mannréttindi og vinnu gegn spillingu. Við erum svo heppin að hér á landi er almennt borin virðing fyrir mannréttindum og spilling almennt ekki liðin,“ segir Ingunn. „Því hafa vinnumarkaðsmálin og umhverfismálin tekið hvað stærstan hluta af skýrslunni okkar. Núna erum við svo að máta heimsmarkmið SP við starfsemi EFLU og það er gaman að sjá hversu margt við erum nú þegar að gera, sem styður við þau,“ segir Ingunn. „Það að gera skýrslu um samfélagslega ábyrgð hefur hjálpað okkur að skapa fókus og heldur manni á réttri braut hvað varðar þessi verðugu verkefni, sem er mjög skemmtilegt.“

Við höfum líka lagt mikla áherslu á að vera í góðum tengslum við háskólasamfélagið og vinnu náði með því á fjölbreyttan hátt,“ segir Ingunn. „Meðal annars ráðum við nema til sumarvinnu og bjóðum öðrum að koma í starfsnám.

Árið 2013, á 40 ára afmæli EFLU settum við á stofn Samfélagssjóð

„Við höfum alltaf haft háleit markmið í umhverfismálum og mjög snemma vorum við fyrsta fyrirtækið í okkar bransa til að fá vottun á okkar eigin umhverfisstjórnun. Við vildum sýna gott fordæmi með því að taka á þessum málum hjá okkur, ekki síst af því að við erum að veita öðrum ráð varðandi þessi málefni.“

Helga Jóhanna Bjarnadóttir

EFLU,“ segir Ingunn. „Markmið hans er að láta gott af sér leiða og við veitum styrki til ýmiss konar verðugra verkefna, sem teljast bæði uppbyggileg og jákvæð.“

Háleit markmið í umhverfismálum

„Við höfum alltaf haft háleit markmið í umhverfismálum og mjög snemma vorum við fyrsta fyrirtækið í okkar bransa til að fá vottun á okkar eigin umhverfisstjórnun,“ segir Helga. „Við vildum sýna gott fordæmi með því að taka á þessum málum hjá okkur, ekki síst af því að við erum að veita öðrum ráð varðandi þessi málefni.

Í því samhengi höfum við reiknað okkar eigin kolefnisspor fyrir árið 2017 og ætlum að kolefnishlutleysa fyrirtækið með

bindingu fyrir það ár,“ segir Helga. „Við leggjum líka mikið upp úr því að draga úr kolefnislosun á ýmsan hátt. Við höfum notað fjarfundarbúnað meira til að minnka ferðir starfsfólks, því samgöngur eru stærsti mengunarpátturinn okkar, gerum svokallaða samgöngusamninga við starfsfólk og við höfum skapað góða hjólaaðstöðu í húsnæði okkar, hvort tveggja til að hvetja fólk til að menga sem minnst á ferð sinni til og frá vinnu og til að hreyfa sig meira.

Við höfum tekið þátt í vinnu við mótun Votlendissjóðsins, sem snýst um að endurheimta votlendi til að minnka losun gróðurhúsalofttegunda úr mýrum,“ segir Helga. „Og svo hefur EFLA skrifað undir yfirlýsingu Festu og Reykja-

vikurborgar varðandi loftslagsmál með yfir 100 öðrum fyrirtækjum. Hún snýst bæði um að minnka kolefnissporið og draga úr úrgangi, en við endurvinnum nú þegar 80% af úrganginum okkar og ætlum að ná því upp í 90% auk þess að draga úr úrgangi.

Við gerum mikið til að minnka matarsóun og erum líka með moltuframléiðslu sem hefur breytt þremur tonnum af kaffikorgi í mold,“ segir Helga. „Við reynum líka að nota eins litinn pappír og hægt er og höfum náð að draga úr pappirsnotkun um 22% bara á einu ári.

Við mælum orkunotkun okkar og störfum í byggingu sem hefur BREEAM umhverfisstjórnun, en þar er lögð áhersla á að draga úr ýmsum umhverfisáhrifum mannvirkisins, bæta heilsu og auka veliðan og minnka viðhaldsþörf,“ segir Helga.

Síðast en alls ekki síst leggjum við mikla áherslu á að allar lausnir sem við bjóðum hafi jákvæð áhrif,“ segir Helga.

„Sérfræðingar okkar, hver á sínu sviði, leitast við að finna allar leiðir til að draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum i verkefnum og hafa fengið kennslu frá umhverfisverkfræðingunum okkar til að gera það sem allra best.“

Hægt er að fræðast frekar um verkefni og stefnu EFLU í samfélagsskýrslunni sem gefin var út fyrir árið 2016 og er að finna á vef EFLU.